

תורה אור • הברשות ויצא • מאמר 4

אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך...

«إن كنت لا تعرفين نفسك، يا أجمل النساء»

לجمال النفس مستويان: الحب والخشية (אהבה ויראה, ahavah v'yirah)
المصوغان في هيئة حسنة («حُسن الهيئة»), والرغبة الباطنة للقلب التي تشعّ على
الوجه («جمال المظهر»). أمّا النفوس التي لا تبلغ هذين المستويين بالتأمل، فيقال
لها: «اخرجي على آثار القطيع»؛ أي ابدئي بالتורה والوصايا (מצוות, mitzvos),
اللتين تصدران عن مستوى أعلى من سلسلة العوالم، وترفعان النفس إلى ذلك الجمال.

إهداء تكريماً لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

والد الربيبي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com

الباراشا الحاسدية

/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/vayeitzei/4

الفكرة المحورية

لجمال النفس مستويان: الحب والخشية (אהבה ויראה, ahavah v'yirah) المصوغان في هيئة حسنة («حُسن الهيئة»)، والرغبة الباطنة للقلب التي تشعّ على الوجه («جمال المظهر»). أما النفوس التي لا تبلغ هذين المستويين بالتأمل، فيقال لها: «اخرجي على آثار القطيع»؛ أي ابدئي بالتوراة والوصايا (מצוות, mitzvos)، اللتين تصدران عن مستوى أعلى من سلسلة العوالم، وترفعان النفس إلى ذلك الجمال.

في كل قسم: النص العبري، ثم الترجمة، ثم شرح موجز تحت خط ذهبي. والأرقام الصغيرة في النص العبري هي أرقام الحواشي في النهاية.

خلاصة المآمار

يقرأ المقالة آية نشيد الأنشاد: «إن كنت لا تعرفين نفسك، يا أجمل النساء، فاخرجي على آثار القطيع»، إلى جانب وصف التوراة لراحيل (רחל) بأنها «حسنة الهيئة وجميلة المظهر». راحيل هي جماعة إسرائيل، وقد سُميت باسم النعجة الصامتة أمام جازيها: فبإبطال الذات (ביטול, bittul) تصير النفس مسكناً للنور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof)، وتكتسب صفاتها «الصورة» الإلهية، وهي «حُسن الهيئة». وأعمق من ذلك رغبة القلب الباطنة، وهي لمحة من البعد الباطني (פנימיות, pnimiyus) للنور اللانهائي، تظهر على الوجه: «جمال المظهر». فكثير من النفوس، وهي نفوس العوالم السفلى، تفهم ولكنها لا تتأثر؛ والنصيحة لها أن تتبع القطيع. والقطيع (צאן, tzon)، الذي يُقرأ على معنى «ما يخرج»، هو التوراة الشفوية والوصايا، اللتان تصدران عن اللذة (תענוג, taanug) العلوية، فوق سلسلة العوالم المرتبة، واللذان رعاهما يعقوب (יעקב) ست سنوات. كان يعقوب مركبةً له"، وكان يستطيع أن يجلب النور إلى الأسفل بأي فعل؛ أما نحن، فنجلبه إلى الأسفل بواسطة التوراة والمצוות المكسوة بأمور مادية، أي «مساكن الرعاية». وفي استطراد ختامي، يميّز المقالة بين المسار من الأعلى إلى الأسفل، أي الحب أولاً ثم العمل، ومساكننا من الأسفل إلى الأعلى.

مخطط عام

- 1 الآية وجمالاً راحيل
تُقرن آية نشيد الأنشاد بوصف راحيل بأنها «حسنة الهيئة وجميلة المظهر». 19
- 2 إبطال الذات وحُسن الهيئة
راحيل، النعجة الصامتة، هي جماعة إسرائيل؛ ويجعل ביטול النفس مسكناً للنور اللانهائي، فتتشكل صفاتها («حُسن الهيئة»). فيما تشع رغبة القلب الباطنة على الوجه («جمال المظهر»). 2-4
- 3 عدم المعرفة والنصيحة باتباع القطيع
نفوس لا تملك المعرفة (דעת, Daas) الكاملة تفهم، لكنها لا تتأثر؛ فيقال لها أن تتبع القطيع، أي التوراة الشفوية المنبثقة عن اللذة العلوية، فوق سلسلة العوالم. 59
- 4 قوة يعقوب وقوتنا
كانت خدمة يعقوب «بكترة كثيرة» تجلب النور إلى الأسفل من خلال أفعاله؛ أما نحن فنفعّل ذلك بواسطة التوراة والوصايا المكسوة بأمور مادية، فنطعم «الجداء» عند مساكن الرعاية. 69-7
- 5 مساكن الرعاية
الوصايا أوعية لصفات الآباء؛ وبواسطتها يرتقي المرء إلى مستوى الرعاية أنفسهم. 89

ليئة وراحيل، أربع عشرة سنة وست سنوات: تسلك النفوس العلوية طريقاً من الحب إلى العمل، بينما ترتقي نفوسنا من التوراة والوصايا إلى **אהבה ויראה**.

المفاهيم الأساسية

حُسن الهيئة יפת תואר

الحب والخشية وسائر صفات النفس، مع الفكر والكلام والعمل، مصوغة بكمال وجمال في الصورة الإلهية بفعل إبطال الذات.

جمال المظهر יפת מראה

البعد الباطني، أي رغبة القلب التي تتجاوز العقل، وتعكس البعد الباطني للنور اللانهائي وتظهر على «الوجه».

رغبة القلب רעותא דלבה

أعمق توق في القلب إلى ה'، فوق المشاعر المتعلقة للحب والخشية.

القطيع צאן

يُقرأ بمعنى «ما يخرج»: التوراة الشفوية والوصايا، الصادرتان عن اللذة العلوية، فوق سلسلة العوالم المرتبة.

نسل الإنسان ونسل البهيمة זרע אדם וזרע בהמה

نفوس عالم الانبثاق (אצילות, Atzilus) ذات المعرفة القوية، ونفوس العوالم السفلى التي لا يحركها فهمها.

المركبة מרכבה

من يكرّس نفسه كلياً لإرادة ה'، كالأباء ويعقوب، بحيث يستطيع كل فعل يصدر عنه أن يجلب النور اللانهائي إلى الأسفل.

من الأسفل إلى الأعلى ההילוך מלמטה למעלה

مسار البدء بالتوراة والوصايا والارتقاء من خلالهما إلى الحب والخشية، وهو عكس مسار الصديقيين (צדיקים, tzaddikim) من الحب إلى العمل.

الآية وجمالاً راحيل

1 אם לא תדעי לך^{1,2} היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים.

«إن لم تعرفي لنفسك، يا أجمل النساء، فاخرجي لنفسك على آثار القطيع، وارعي جديانك عند مساكن الرعاة».

תפתח המقالة באינה מן סונג אף סונגז (שיר השירים), תסأل פיהה המבוב (جماعة إسرائيل) אין תגד הרעי, וيقال لها أن تتبع آثار القطيع. وستقرأ كل عبارة من هذه الآية بوصفها مرحلة في خدمة الإنسان الإلهية: عدم المعرفة, والخروج وراء القطيع, ورعي الجديان عند مساكن الرعاة.

הנה כתיב ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה.³ פ"י יפת תואר⁴ בציור האברים לפי תכונתם במדתם. ויפת מראה בזיו והוד קלסתר הפנים.

وقد كُتب: «وكانت راحيل (رحل) حسنة الهيئة وحسنة المنظر». والمعنى: أن «حسنة الهيئة» تتعلق بشكل الأعضاء، وفق تناسبها ومقاديرها؛ أما «حسنة المنظر» فتتعلق بإشراق الوجه وبهائه.

تصف التوراة راحيل بنوعين من الجمال. فـ«حسنة الهيئة» تعني سلامة شكل الأعضاء وتناسبها، بينما «حسنة المنظر» تعني إشراق الوجه؛ وستربط المقالة بين هذين النوعين ومستويين من خدمة النفس.

إبطال الذات وحُسن الهيئة

2 והנה רחל⁵ הוא כנ"י [כנסת ישראל] שנק' בשם רחל ע"ש [על שם] הפסוק כרחל לפני גוזזיה נאלמה.^{6,7} והענין כי

والآن، راحيل (رحل، Rachel) هي جماعة إسرائيل، التي سُميت راحيل بسبب الآية: «كَنعجة (رحل، rachel) صامتة أمام جزازيها».

ترمز راحيل إلى جماعة إسرائيل، أي الروح الجامعة للشعب اليهودي. والاسم مأخوذ من صورة أشعيا للنعجة (rachel) التي تظل صامتة حين تُجرّ، وهي صورة للخضوع الهادئ؛ والفقرة تشرح الآن سبب أهمية هذه الصفة.

הנה כתיב נעשה אדם בצלמנו⁸ כו'. ופ"י בצלמנו כמ"ש ועל דמות הכסא⁹ דמות כמראה אדם.

والتفسير هو هذا: فقد كُتب: «لنصنع الإنسان على صورتنا»، إلخ. ومعنى «على صورتنا» هو ما ورد في الآية: «وعلى شبه العرش شبه كهية إنسان».

صُنع الإنسان «على صورتنا»، ورأى حزقيال على العرش الإلهي هيئة «كهية إنسان». وهكذا تكون الهيئة البشرية مثالاً لشيء علوي: لنمط الصفات الإلهية.

והוא בחי' לך הוי"ה הגדולה והגבורה¹⁰ כו' וכך הוא בנפש האדם ז' מדות אהוי"ר [אהבה ויראה] כו'.

وهذا هو المستوى أو الجانب (בחינה, bechinah) الذي ورد في قوله: «لك يا ه' العظمة والجبروت»؛ أي اسم ه' (הוי' / שם הוי', Havayah). وهكذا هي الحال في نفس الإنسان: سبع صفات وجدانية (מדות, middos), هي الحب والخشية (אהבה ויראה, ahavah v'yirah), إلخ.

تسرد عبارة «لك يا ه' العظمة والجبروت» صفات ه', كالإحسان والشدة وما سواهما، وهي «الصورة» العلوية. وللنفس البشرية سبع صفات وجدانية مناظرة، تبدأ بالحب والخشية.

אך אין ערוך מדת הנפש שהיא בעלת גבול לגבי מדותיו ית' שהוא א"ס ולמדותיו א"ס

غير أن صفة النفس، وهي محدودة، لا نسبة لها إلى صفاته تعالى؛ فهو لا متناهٍ، وصفاته لا متناهية.

هنا تكمن المشكلة: صفات النفس متناهية، في حين أن ه' وصفاته لا متناهية. فالمحبة المحدودة لا تستطيع وحدها أن تشبه المحبة اللامتناهية أو أن تحتويها.

וכדי שיאיר על נפשו אור האהבה מאור א"ס ב"ה צ"ל בבחי' בטול הנפש במציאות אליו ית' שהוא

להיות בחי' עפר ודומם לגבי אור א"ס ב"ה.¹¹

ولكي يشرق على نفس المرء نور المحبة المنبعث من النور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof), تبارك وتعالى، لا بد أن يكون [المرء] في حال إبطال الذات (ביטול, bittul) [أي الخضوع له مع بقاء النفس موجودة]؛ أي أن يكون [بمنزلة] الغبار والجماد أمام النور اللانهائي، تبارك وتعالى.

والجواب هو إبطال الذات: على النفس أن تتخلى عن إحساسها بوجودها الخاص، فتصير كالغبار أو الجماد أمام ه'. عندئذ فقط يمكن للمحبة الآتية من النور اللانهائي أن تشرق فيها.

3 וכמאמר ונפשי כעפר¹² לכל תהיה והוא בחי' עפר אשר בקרקע המשכן¹³ וע"י זה תהיה נפשו מכוון

ומשכן לאור באור א"ס ב"ה להיות בבחי' בצלמנו בציור האברים אהוי"ר [אהבה ויראה] כו'

كما في القول: «ولتكن نفسي كالتراب للجميع»، وهذا هو مستوى «التراب الذي على أرضية المسكن». وبذلك تصبح نفسه مقرأً ومسكنًا للنور، في النور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof) تبارك هو، لتكون في حال «على صورتنا»، متجلیة في صورة الأعضاء: الحب والخشية (אהבה ויראה, ahavah v'yirah)، وما إلى ذلك، والفكر والكلام والعمل، وما إلى ذلك.

يسأل الدعاء في ختام صلاة الأميداه: «لتكن نفسي كالتراب للجميع»، ويتحدث التوراة عن التراب الذي على أرضية المسكن. والنفس التي تجعل نفسها كالتراب تصير مسكنًا للنور اللانهائي، وتتخذ «أعضاؤها» —الحب والخشية، وأردية النفس من الفكر والكلام والعمل— «الصورة» الإلهية.

מחשבה דו"מ [דבור ומעשה] **כו' וזהו בחינת יפת תאר שיתארו בהם כל המדות בשלימותן**¹⁴ **וביופין כמו שהם למעלה כו'.**

وهذا هو مستوى «حُسن الهيئة» (יפת תאר, yefas to'ar): أن تتشكّل فيها جميع الصفات (יתארו, yesoaru) بكمالها وجمالها، كما هي في الأعلى، وما إلى ذلك.

هذا هو «حُسن الهيئة»: أن تتشكّل جميع الصفات (יתארו, yesoaru, من الجذر نفسه لكلمة تאר) في النفس، مكتملةً وجميلةً كما هي في الأعلى.

4 **וזהו ורחל היתה יפת תאר שבחי' יפת תאר זה הוא ע"י בחי' רחל שהוא כמ"ש ורחל לפני גוזזיה כו'.**

وهذا هو [المقصود بـ] «وكانت راحيل (רחל) حسنة الصورة»: إن مستوى «حسن الصورة» هذا يتحقق من خلال مستوى راحيل، كما هو مكتوب: «وكانت راحيل أمام جازيها»، إلخ.

إن «حسن الصورة» لدى راحيل ناشئ عن كونها راحيل، النعجة الصامتة. وإبطال الذات (ביטול, bittul) هو ما يُنتج صفات متناسقة البنية في النفس.

אך כ"ז [כל זה] הוא בחי' חיצוניות שהם אהוי"ר [אהבה ויראה] כו' ומחשבה דבור ומעשה כו' אבל בחי' פנימית הוא בחי' רעותא דלבא שהוא בחי' הארה מפנימית אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה¹⁵ **כו'.**

غير أن كل هذا هو مستوى البعد الظاهري (חיצוניות, chitzoniyus)، وهو الحب والخشية (אהבה ויראה, ahavah v'yirah)، إلخ، والفكر والكلام والفعل، إلخ. أما البعد الباطني (פנימיות, pnimiyus) فهو مستوى رغبة القلب (רעותא דלבא, re'usa deliba)، وهي ومضة من البعد الباطني للنور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof)، تبارك هو، الذي لا يستطيع أي فكر أن يدركه، إلخ.

يبقى الحب والخشية، والفكر والكلام والفعل، من البعد الظاهري للنفس. أما بعدها الباطني فهو «رغبة القلب» (re'usa deliba)، أي توق يتجاوز الاستدلال، يعكس البعد الباطني للنور اللانهائي الذي لا يستطيع أي فكر أن يدركه.

ובהארה זו שמשם לכנס"י [לכנסת ישראל] נק' יפת מראה שהוא זיו הקלסתר פנים¹⁶ **שלכן נק' בשם פנים שהפנימיות מתגלה בו כמו צהבו פניו**¹⁷ **כו' והוא ענין מ"ש יאר ה' פניו כו'.**¹⁸

وبهذه الومضة التي [تأتي] من هناك إلى جماعة إسرائيل، يُسمّى ذلك «حسن المظهر»، وهو وهج سحنة الوجه؛ ولهذا يُسمّى الوجه (פנים, panim)، إذ تتجلّى فيه **פנימיות**، كما في قولهم: «تهلّل وجهه»، إلخ. وهذا هو معنى ما كُتب: «ليجعل ה' وجهه يشرق»، إلخ.

حين تصل هذه الومضة الباطنية إلى جماعة إسرائيل، تُسمّى «حسن المظهر»، أي وهج الوجه. وفي العبرية، تشترك كلمتا **פנים** و **פנימיות** في جذر واحد، لأن الوجه يكشف عما في الباطن؛ كما حين يتهلّل الوجه فرحا. وهذا أيضا معنى البركة الكهنوتية: «ليجعل ה' وجهه يشرق».

عدم المعرفة والنصيحة باتباع القطيع

5 וכדי שתהא כנ"י [כנסת ישראל] מקבלת בחי' והארה זו הוא ג"כ מחמת בחי' רחל. והוא בחי' ובכל מאדך¹⁹

כו'

وأن تتلقى جماعة إسرائيل هذا المستوى وهذا اللعان هو أيضًا بفضل مستوى راحيل (רחל).

إن تلقي اللعان الباطني يعتمد أيضًا على صفة راحيل المتمثلة في إبطال الذات (ביטול, bittul).

שע"י זה נמשכה ההארה העליונה ההיא מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כו' וכמ"ש ומתחת זרועות

עולם.^{20, 21}

وهذا هو مستوى «وبكل قوتك» (מאדך, me'odecha)، إلخ؛ فمن خلاله يُستمدّ ذلك اللعان العلوي من أعلى جميع الدرجات إلى أسفل جميع الدرجات، إلخ، كما هو مكتوب: «وتوجد أذرع أزلية في الأسفل».

ذلك الإبطال للذات هو «بكل قوتك» (me'odecha): أي خدمة ה' بما يتجاوز حدود المرء الطبيعية، وهو ما يجذب النور الأعلى إلى أسفل المستويات. ويُستشهد بقول «وتحت أذرع أزلية» للدلالة على أن ذلك النور يبلغ أقصى الأعماق.

וזהו היפה בנשים. פי' בחי' יפת תאר ויפ"מ [יפת מראה] **הנ"ל. וז"ש** [וזהו שכתוב] **אם לא תדעי לך. פי' שלא**

נמשך בחי' היפה בנשים הנ"ל בבחי' דעת שלימה

وهذا هو «أجمل النساء»؛ أي مستوى «حسن الهيئة» و«حسن المظهر» المذكور آنفًا. وهذا معنى ما قيل: «إن كنت لا تعرفين نفسك»؛ أي إن مستوى «أجمل النساء» المذكور آنفًا لا يُستمدّ في حالة من المعرفة التامة (דעת, Daas).

تعني عبارة «أجمل النساء» نوعي الجمال المذكورين للتو. و«إن كنت لا تعرفين» تعني أن هذا الجمال لا يُستمدّ إلى المرء مع معرفة تامة، أي ذلك الارتباط العميق الذي يجعل الفهم يؤثر في القلب.

(וכעין מ"ש במ"א²² שיש נשמות שנק' זרע אדם²³ שיש בהן בחי' דעת חזק והן נשמות דאצי' וכמו

נשמת רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי].²⁴ **ויש שנק' זרע בהמה שאין בו בחינת דעת והיינו**

(وهذا شبيه بما شُرح في موضع آخر: أن ثمة نفوسًا تُسمّى «بذرة الإنسان»، ولديها درجة قوية من المعرفة (דעת, Daas)، وهي نفوس من عالم الانبثاق (אצילות, Atzilus)، مثل نفس ربي שמعون بار يوحاي (רבי שמעון בר יוחאי)؛ وثمة نفوس تُسمّى «بذرة البهيمة»، ليس فيها مستوى المعرفة هذا؛

يضيف ألتير ربي بين قوسين: بعض النفوس، التي تُسمّى «بذرة الإنسان»، لديها معرفة قوية؛ وهي نفوس عالم الانبثاق، مثل نفس ربي שמعون بار يوحاي. وتُسمّى نفوس أخرى «بذرة البهيمة»، لأنها تفتقر إلى المعرفة؛ وهذان التعبيران مأخوذان من قول إرميا: «أزرع بيت إسرائيل... ببذرة الإنسان وبذرة البهيمة».

כמו נשמות שלנו דבי"ע ואין הפירוש שאינו יודע ומבין רק שלא נמשך מזה התפעלות אמיתית ואינו נזון מן ההתבוננות כו' וזהו אם לא תדעי לך ופי' לך מובן ממ"ש ע"פ עיני כל).²⁵

أي مثل نفوسنا، من عوالم الخلق (بريאה، Beriah) والتكوين (יצירה، Yetzirah) والفعل (عשיה، Asiyah). وليس المقصود أنها لا تعرف ولا تفهم، بل إن انفعلاً حقيقياً لا ينشأ عن ذلك، ولا يتغذى المرء من التأمل، إلخ. وهذا معنى «إن كنت لا تعرفين لنفسك»؛ ومعنى «لنفسك» يُفهم مما شُرح في تفسير الآية «عيون الجميع».

تنتمي نفوسنا إلى العوالم السفلى: الخلق والتكوين والفعل. ولا يعني افتقارها إلى المعرفة أنها لا تفهم؛ بل يعني أن الفهم لا يولد شعوراً حقيقياً، وأن التأمل لا يغذي النفس. أما معنى «لنفسك»، فيحيل ألتير ربي إلى ما كتبه في مقاله عن «عيون الجميع تنظر إليك».

אך זאת העצה היעוצה צאי לך בעקבי הצאן. צאן מלשון צאי²⁶ כלומר דבר היוצא דהיינו בחי' היוצא מלמעלה מסדר ההשתלשלות

لكن هذه هي النصيحة المقدّمة: «اخرجي لنفسك في آثار القطيع». فكلمة «القطيع» (צאן, tzon) متصلة بكلمة «اخرجي» (צאי, tze'i)؛ أي إنها تدل على شيء يخرج: وهو المستوى الخارج من فوق نظام سلسلة العوالم الهابطة (השתלשלות, hishtalshelus).

تقدّم الآية نصيحة لمن كانت هذه حاله: «اخرجي في آثار القطيع». فكلمة צאן (tzon)، أي القطيع، مرتبطة بكلمة צאי (tze'i)، أي اخرجي: شيء يخرج من مستوى يعلو السلسلة المرتبة للعوالم.

והוא בחי' צאן לבן לובן העליון²⁷ וכל העבודה שעבד יעקב ללבן שש שנים בצאנך²⁸ הם בחי' שיתא סדרי משנה²⁹ כו'

وهذا هو مستوى قطيع لابان (לבן, Lavan)، أي البياض العلوي (לובן, loven). وكل العمل الذي عمله يعقوب (יעקב) لدى لابان، «ست سنوات لقطيعك»، هو مستوى التراتيب الستة للمشنا (משנה, Mishnah)، إلخ،

اسم لابان يعني «أبيض»، وهو يشير إلى بياض علوي يتجاوز اللون والتحديد. والسنوات الست التي عمل فيها يعقوب لدى لابان راعياً لقطيعه هي التراتيب الستة للمشنا.

שהם בחי' צאן שיצאו ונמשכו מענג העליון אק"ב [אשר קדשנו במצותיו] אשר הוא בחי' ענג כמ"ש במ"א ותורה שבע"פ [שבעל פה] נק' פרט מלשון פרט ועוללות^{30, 31} שנמשכו שלא כסדר השתלשלות מעילה לעילה רק בדרך פרט ועוללות.

وهي مستوى «القطيع» الذي خرج واستمّد من اللذة العلوية، [كما في البركة،] «الذي» (אשר, asher) قدّسنا بوصاياها؛ ف«אשר» هو مستوى اللذة، كما شُرح في موضع آخر. وتُسمّى التوراة الشفوية «تفصيلات» (פרט, perat)، من التعبير «حبات العنب المتساقطة والعناقيد الصغيرة» (פרט ועוללות, peret ve-olelos)، لأنها استمّدت لا وفق ترتيب سلسلة العوالم الهابطة، من علة إلى علة، بل على طريقة العناقيد المتساقطة والعناقيد الصغيرة.

ترتيب המשנה هي «القطيع» الذي خرج من اللذة العلوية، أي رضا ה' بالوصايا (מצותיו, mitzvos). وتُظهر بركة الوصية ذلك، إذ تُفهم كلمة אשר (asher)، أي «الذي»، على أنها تشير إلى اللذة، كما في قول لبنة באשרי (be-oshri)، أي «في سعادتي». وتُسمّى التوراة الشفوية «تفصيلات» (perat)، من كلمة פרט (peret)، أي العنب الذي يتساقط حبةً حبةً عند القطف؛ فقد نزلت أحكامها واحدًا واحدًا، لا خطوة خطوة عبر سلسلة العوالم.

القسم 4 • 6-7

قوة يعقوب وقوتنا

6 וזהו ויפרוץ האיש³² מאד מאד ויהי לו צאן רבות שהמשיך בחי' צאן רבות ע"י בחי' מאד מאד.

وهذا هو [معنى] قوله: «واخترق الرجل انطلاقًا شديدًا جدًا جدًا، وصارت له قطعان كثيرة (רבות, rabbos)»: فقد أنزل مستوى القطعان الكثيرة» من خلال مستوى «شديدًا جدًا، شديدًا جدًا» (מאד מאד, me'od me'od).

يقول النص إن يعقوب (יעקב) «اخترق انطلاقًا شديدًا جدًا، شديدًا جدًا» (أي إنه اغتنى كثيرًا)، وصارت له قطعان كثيرة. ويقرأ ألتير ربي «اخترق» بمعنى أنه شقّ طريقه إلى أعلى، ويجعل التكرار «شديدًا جدًا» (מאד מאד) سببًا للقطعان الكثيرة.

כי בחי' ובכל מאדך³³ כו' הוא בחי' מאד שלך כל חד לפום שיעורא דיליה^{34, 35} משא"כ מאד סתם אבל מאד מאד הוא בחי' מאד לגבי כל הבחי' מאד.

فمستوى «وبكلّ ما لديك من أقصى طاقتك» (מאדך, me'odecha)، إلخ، هو مستوى מאד الخاص بك، كلّ بحسب مقياسه، بخلاف מאد على إطلاقه؛ أما מאد מאد فهو مستوى מאد بالمقياس إلى جميع مستويات מאد.

تعني عبارة «بكلّ ما لديك من أقصى طاقتك» (מאדך, me'odecha) أقصى ما يبذله كلّ شخص، بما يتجاوز حدوده المعتادة، ولكن مع بقائه ضمن مقياسه. أما מאد מאد فهي «غاية» تتجاوز كل مقياس من هذا القبيل.

ופי' הפסוק ויפרץ האיש מאד מאד לפי שפרץ והרבה למעלה ממדרגה למדרגה עד רום המעלות לפיכך הרבה להמשיך בחי' צאן מבחי' רבה וגבה מאד נעלה מאא"ס [מאור אין סוף] ב"ה ממש.

ومعنى الآية «واخترق الرجل انطلاقًا شديدًا جدًا جدًا» هو: أنه شقَّ طريقه وارتقى من مستوى إلى مستوى، حتى بلغ ذروة الدرجات؛ ولذلك ازداد في إنزال مستوى «القطيع» من مستوى «العظيم (רבה, rabbah) والمرتفع جدًا»، السامي، من النور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof) نفسه، تبارك هو.

شقَّ يعقوب طريقه صعودًا من مستوى إلى الذي يليه، حتى بلغ أعلى المراتب. وهكذا استطاع أن يجذب إلى الأسفل مستوى «القطيع»، أي النور الصادر من فوق سلسلة العوالم، من المستوى المسمى «العظيم (רבה, rabbah) والمرتفع جدًا»، أي النور اللانهائي نفسه؛ ولفظة רבה تذكر بـ«الكثيرة» (רבות) في «القطعان الكثيرة».

(ועיין מ"ש בפ' שלח בפ' טובה הארץ³⁶ מאד מאד)³⁷ ועי"ז המשיך ג"כ בחי' שפחות ועבדים.

(وانظر ما شُرح في بارشة شلّاح عن معنى «الأرض طيبة جدًا جدًا»). ومن خلال ذلك أنزل أيضًا مستوى «الإماء والعبيد».

تُحِيل العبارة بين القوسين إلى شرح ليكوتي تורה (לקוטי תורה) لعبارة «الأرض طيبة جدًا جدًا». ومن خلال هذا العمل نفسه أنزل يعقوب أيضًا المستوى الذي يسميه النص «الإماء والعبيد».

והנה יעקב אבינו ע"ה [עליו השלום] לפי שהיה בחי' מרכבה המשיך בחי' צאן ע"י עבודתו וע"י עובדא דמקלות³⁸ (וכן עד"ז חפירת הבארות שהם המשכות אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה במקלות ובארות)

والآن، فإن يعقوب أبينا، ع"ה، لأنه كان مستوى مركبة، أنزل مستوى «القطيع» بعمله وبفعل القضبان (وكذلك حفر الآبار، إذ هما إنزال للنور اللانهائي، تبارك هو، من خلال القضبان والآبار)؛

كان يعقوب «مركبة»، أي مكرّسًا بكلّيته لإرادة ה', كما تكون المركبة مسخرة لراكبها. ولذلك أنزل عمله نفسه، وحتى القضبان المقشرة التي وضعها أمام القطعان، النور اللانهائي؛ وكذلك فعل حفر الآبار لدى الآباء.

כי לפי שהיה במעלה ומדרגה העליונה מאד מאד היה יכול להמשיך אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה במעשה של עצמו שיהיו כל מעשיו משכן ומכון להשראת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה

لأنه، إذ كان في مرتبة ومستوى عالٍ جدًا جدًا، أمكنه أن يجذب إلى الأسفل אור אין סוף، تبارك هو، من خلال عمله هو، بحيث تصبح جميع أفعاله مسكنًا ومقرًا لحلול אור אין סוף، تبارك هو.

بسبب مرتبته، صار كل ما فعله يعقوب، حتى الفعل العادي، مسكنًا للنور اللانهائي.

אבל אנו אין לנו זה אלא במה שמוכן כבר להיות שם המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה דהיינו בבחי' תומ"צ [תורה ומצות] הניתן לנו ונק' בעקבי הצאן בחי' עקביים סוף דרגון

أما نحن، فليس لنا هذه القدرة إلا من خلال ما هُيئَ من قبل ليكون موضعاً لانزال أور אין סוף، تبارك هو، أي مستوى التوراة والوصايا (מצוות, mitzvos) التي أُعطيت لنا. وهذا ما يُسمَّى «في آثار (עקבי, ikvei) القطيع»: مستوى الأعقاب، أي أدنى الدرجات؛

لا نستطيع أن نفعل ذلك بأعمالنا من تلقاء أنفسنا. وإنما نجذب أור אין סוף من خلال ما هُيَّأَ له لذلك من قبل: التوراة وال מצוות, المسماة «آثار القطيع» (أي أعقابه)، وهي أدنى نقطة في النور.

דהיינו תומ"צ [תורה ומצות] המלוכשים בענינים גשמיים שעל ידם ורעי את גדיותך המה המזלות מלשון גד גדי וסינוק לא.³⁹

أي التوراة وال מצוות المتلبسة بأمر مادية، ومن خلالها «ارعي جديانك» (גדיותך, gedyosayich): وهي الأبراج (مזלות, mazalos)، من التعبير «يا حظ، يا حظي، لا تكلّ» (גד גדי וסינוק לא, Gad, gadi, ve-sinok lo).

التوراة وال מצוות متلبسة بأشياء مادية، ومن خلالها «نرعى جديانك». وتقرأ الكلمة الدالة على الجديان (גדיות) على أنها متصلة بكلمة גד، أي «حظ» أو برج، كما في عبارة التلمود «גד גדי»؛ ومن ثم ترمز الجديان إلى الأبراج.

7 וכמו העורכים לגד שלחן⁴⁰ כי כל הדברים שבעוה"ז הם תחת המזלות מזל מחכים מזל מעשיר⁴¹ כו'.

وكما [في] «الذين يهيئون مائدة لجاد (גד, Gad؛ الحظ)». فجميع الأشياء في هذا العالم خاضعة للتأثيرات الفلكية (مזלות, mazalos): فالتأثير الفلكي (مזל, mazal) يجعل المرء حكيماً، ويجعله غنياً، إلخ.

يتحدث إشعياء عن الذين «يهيئون مائدة لجاد»، وهو معبود الحظ؛ وهذا يؤكد أن «جاد» تعني מזל. وكل شيء في هذا العالم محكوم بواسطة מזלות، كما يقول التلمود: التأثير الفلكي يجعل المرء حكيماً، ويجعله غنياً.

וכן ממגד תבואות שמש⁴² כתיב מזל השמש משפיע תבואות דהיינו תורה ומצות המלוכשים בענינים גשמיים הנתונים תחת המזלות.

وكذلك ورد: «ومن وفرة (ممنגד, mimeged) غلال الشمس»؛ فمזل الشمس يمنح المحاصيل. أي إن التوراة والوصايا (מצוות, mitzvos) المتلبسة بأمر مادية واقعة تحت حكم מזלות.

تحتوي الآية «ومن وفرة (meged) غلال الشمس» أيضاً على جذر «جاد»، وتشير إلى أن מזל الشمس يُخرج المحاصيل. وهكذا فإن «الجداء» هي التوراة والوصايا المتلبسة بأمر مادية، والواقعة تحت حكم מזלות.

רעי ופרנס אותם מענג העליון על משכנות הרועים פי' רועים הם ז' רועים^{43, 44} אברהם יעקב משה⁴⁵ כו' ונק' רועים ע"ש [על שם] שממשיכין בחי' עונג העליון לכנס"י [לכנסת ישראל].

«ארעוה» ואמדוהא מן הלזה עליה «ענד מסאכן הרעה». والمعنى أن الرعاة هم الرعاة السبعة: إبراهيم (أברהם)، ويعقوب (יעקב)، وموسى (משה)، إلخ؛ وقد سُموا رعاةً لأنهم يُنزلون مستوى اللذة العليا إلى جماعة إسرائيل.

تعني كلمة «ارعوها» تغذية هذه الوصايا باللذة العليا، أي بلذة ה' فيها. ويتم ذلك «عند مساكن الرعاة»، أي عبر الرعاة السبعة، إبراهيم ويعقوب وموسى وغيرهم، الذين يُنزلون تلك اللذة إلى جماعة إسرائيل.

القسم 5 • 81

מסאכן הרעה

8 והנה האבות הן הן המרכבה.^{46, 47} אבל אנו אין לנו כח זה אלא במשכנות הרועים בחי' כלים מכלים שונים ויין מלכות רב⁴⁸ בחי' חסד דרועא ימינא הוא כלי לבחי' אברהם אוהבי⁴⁹ דהיינו מצות צדקה וחסד.

والآن، فالآباء هم أنفسهم المركبة. لكننا لا نملك هذه القدرة إلا من خلال «مساكن الرعاة»: مرتبة الأوعية، «أوعية من أنواع شتى وخمر ملكي وفير». إن مرتبة الإحسان (חסד, Chesed)، الذراع اليمنى، وعاءٌ لمرتبة إبراهيم (أברהם)، «الذي يحبني»؛ أي وصايا (מצות, mitzvot) الصدقة والإحسان.

كان الآباء «مركبة» ل ה', مكرسين أنفسهم كلياً لإرادته، ولذلك استطاعوا أن يجذبوا نوره إلى الأسفل عبر كل ما فعلوه. أما نحن فلا نجذبه إلا من خلال «مساكن الرعاة»: الوصايا، وهي أوعية ثلاثم صفة كل راعٍ، مثل الصدقة والإحسان، فهما وعاءان لصفة إبراهيم من الإحسان، «الذراع اليمنى».

וכן שיתא סדרי משנה זרעים בחסד ונק' משכנות הרועים שם תרעה את גדיותיך ועי"ז תזכה להגיע ולבא למדרגה גדולה מזו להיות על משכנות הרועים ולמעלה מבחי' משכנות דהיינו למקום הרועים עצמן:

وكذلك، فإن قسم البذور (זרעים, Zera'im) من أقسام **משנה** (משנה) الستة يقابل **חסד**. وهذه تُسمّى «مساكن الرعاة»: هناك ترعى جداءك. وبذلك تستحق أن تبلغ وتصل إلى مرتبة أعلى من هذه: أن تكون «فوق (על, al) مساكن الرعاة»، فوق مرتبة «المساكن»؛ أي إلى موضع الرعاة أنفسهم.

وبالمثل، فإن أول أقسام **משנה**, Zera'im («البذور»: البركات وهبات الحقول للفقراء والكهنة)، يقابل الإحسان؛ والوصايا وأقسام **משנה** هي «المساكن» التي «ترعى فيها جداءك». ومن خلالها يمكن الارتقاء «فوق» (על, al) المساكن: فكلمة **על** في الآية، ومعناها الظاهر «بجانب»، تُقرأ بمعنى «فوق»، أي إلى موضع الرعاة أنفسهم.

مساران في خدمة ה'

9 (ובכ"ז [ובכל זה] יובן הפסוק עבדתיך ארבע עשרה שנה⁵⁰ בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך. כי הנה כתיב

וללבן שתי בנות⁵¹ שם ה' גדולה לאה ששרשה מבחי' ה' עלאה דשם הוי"ה.

(ومن خلال كل ما سبق يتضح معنى الآية: «خدمتك أربعة عشر عامًا من أجل ابنتيك، وستة أعوام من أجل قطيعك». فقد كُتب: «وكان للابان (לבן) ابنتان: اسم الكبرى «(גדולה, ha-gedolah) [تُقرأ: الهاء العظيمة] «ليئة» (لاה), التي يرجع أصلها إلى مستوى الهاء العليا من اسم ה' (Havayah)؛ واسم الصغرى «(קטנה, ha-ketanah) [تُقرأ: الهاء الصغيرة] «راحيل» (רחל), إلخ.

تشرح هذه الفقرة الاعتراضية المطوّلة كلام يعقوب (יעקב) للابان: أربعة عشر عامًا من أجل ابنتيه، وستة أعوام من أجل القطيع. وتصف الآية ليئة بأنها ha-gedolah, أي «الكبرى»، وتُقرأ هنا «الهاء العظيمة»: فأصل ليئة في الهاء العليا من اسم ה', التي تدل على مستوى الفهم (בינה, Binah)؛ أما راحيل, ha-ketanah, فهي «الهاء الصغيرة»، أي الهاء السفلى التي تدل على الملكوت (מלכות, Malchus).

ושם ה' קטנה רחל כו'. ונק' שכינתא עלאה ושכינתא תתאה. והם בחי' מקור נשמות דאצי'. כי בנשמות

דאצילות יש ג"כ ב' מדרגות. הא' הנק' אחים למקום. ויש שנק' בנים.

وتُسَمَّيان الحضور الإلهي الأعلى (שכינה, Shechinah) والحضور الإلهي الأسفل. وهما مستوى مصدر نفوس عالم الانبثاق (אצילות, Atzilus). إذ إن نفوس عالم الانبثاق نفسها تضم مستويين: الأول نفوس تُسَمَّى «إخوة للحاضر في كل مكان»، ومنها نفوس تُسَمَّى «أبناء».

تُسَمَّى ليئة وراحيل الحضور الإلهي الأعلى والحضور الإلهي الأسفل، وهما مصدر نفوس عالم الانبثاق. وتنقسم هذه النفوس نفسها إلى مرتبتين: «إخوة للحاضر في كل مكان» و«أبناء».

וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני⁵⁷ לבקש גילוי פנימית הלב וכיצד יבקש ויחפש אחריה את פניך ה' אבקש

וכמא קטב: «من أجلك قال قلبي: اطلبوا وجهي»؛ أي طلب انكشاف البعد الباطني للقلب. وكيف يطلبه المرء ويبحث عنه؟ «وجهك، يا ه'، أطلب»:

تتحدث المزامير عن القلب الذي يطلب وجه ه'، أي انكشاف البعد الباطني للقلب. والجواب عن كيفية طلبه هو: «وجهك، يا ه'، أطلب».

דהיינו ע"י עסק התומ"צ [התורה ומצוות] דאורייתא מחכמה נפקת⁵⁸ שהיא בחי' הארת פנימית הוי' חכמת אדם תאיר פניו^{59, 60} ועי"ז יאר הוי' פניו אתנו סלה. וכמ"ש במ"א ע"פ בחדש השלישי לצאת בניי [בני ישראל] מארץ מצרים⁶¹ כו' וזהו ההילוך מלמטה למעלה.

أي من خلال الانشغال بالتوراة والوصايا (מצוות, mitzvot)؛ فالتوراة تصدر عن الحكمة (חכמה, Chochmah)، وهي مستوى إشراق باطن اسم ه': «حكمة الإنسان تُضيء وجهه». ومن خلال ذلك «لِيُضِيَ ه' بوجهه علينا، سلاه (סלה, selah)». وكما شُرح في موضع آخر في الآية: «في الشهر الثالث بعد خروج بني إسرائيل من أرض مصر»، إلخ. وهذا هو المسير من الأسفل إلى الأعلى.

يطلب المرء وجه ه' من خلال التوراة والوصايا، لأن التوراة تصدر عن الحكمة، وهي النور الباطني لاسم ه'، و«حكمة الإنسان تُضيء وجهه». وهذا هو المسير من الأسفل إلى الأعلى: يبدأ المرء بالفعل والدراسة، ومن خلالهما يصل إلى الحب والخشية الظاهرين.

משא"כ בנשמות עליונות ההילוך מלמעלה למטה תחלה ואהבת כו' ואח"כ והיו הדברים⁶² כו' וזהו ענין ארבע עשרה שנה שהם שבעה מדות עליונות שהן בחי' שבעה ושבעה מוצקות⁶³ כו' כמ"ש לקמן ע"פ כי עמד מקור חיים.^{64, 65}

أما النفوس العليا، فمسيرها من الأعلى إلى الأسفل: أولاً «وتحبّ»، إلخ، وبعد ذلك «وتكون هذه الكلمات»، إلخ. وهذا هو معنى «أربعة عشر عامًا»: فهي الصفات العليا السبع، وهي مستوى «سبعة وسبعة أنابيب»، إلخ، كما شُرح أدناه في الآية: «لأن عندك ينبوع الحياة».

أما النفوس العليا فتسلك الطريق المعاكس: يبدأ مسيرها بالحب، ثم تأتي التوراة والوصايا. وتمثل «الأعوام الأربعة عشر» من أجل الابتين الصفات العليا السبع مضاعفة، كما في «سبعة وسبعة أنابيب» التي تغذي المنارة في آية زكريا (זכריה).

וזוהו אם לא תדעי כו' ע"ד ההילוך מלמעלה למטה אזי צאי כו' וכמ"ש ע"פ והתהלכתי בתוכם^{66, 67} כו' שיש שני בחי' הילוך בעבודת ה'.

وهذا هو [معنى] «إن لم تعرفي...»؛ أي: إذا لم تعرفي نهج السير من الأعلى إلى الأسفل، فعندئذ «اخرجي»... وكما شرح في تفسير الآية «وسأسير بينكم»...، هناك مسلكان للسير في خدمة ה'.

وهكذا تكون عبارة «إن لم تعرفي... اخرجي» مقابلةً لنهج السير من الأعلى إلى الأسفل. وفي موضع آخر، يشرح الألتר רבֿה (אדמו"ר הזקן) أن في خدمة ה' مسلكين.

הא' לנשמות הצדיקים הגדולים שהילוכם ודרכם בקדש הוא כפי סדר ההמשכה מלמעלה למטה וכמ"ש בפרשת שמע ישראל⁶⁸ מתחלה ואהבת את⁶⁹ הו' שהוא בחי' אהו"ר [אהבה ויראה] ונמשך ע"י ההתבוננות שמע ישראל כו'

الأول خاص بنفوس الصديقيين العظام (צדיקים, tzaddikim)، الذين يتبع سيرهم ونهجهم في القداسة ترتيب إنزال الفيض من الأعلى إلى الأسفل؛ كما كُتب في فقرة «اسمع يا إسرائيل» (שמע ישראל, Shema Yisrael): أولاً «وتحبّ ה' (Havayah)»، وهو مستوى (בחינה, bechinah) الحب والخشية (אהבה ויראה, ahavah v'yirah)، ويُستمدّ ذلك من خلال التأمل في «اسمع يا إسرائيل»... ثم «وتكون هذه الكلمات...» و«وتتحدث بها...»؛ وهي وصية دراسة التوراة (מצוות, mitzvos)؛ ثم «وتربطها علامة»، وهو أداء מצוות.

يتبع الصديقون العظام الترتيب من الأعلى إلى الأسفل، كما في قراءة «اسمع يا إسرائيل»: «اسمع يا إسرائيل» (اسمع يا إسرائيل) يولّد الحب («وتحبّ ה'»)، ثم تأتي دراسة التوراة («وتتحدث بها»)، ثم أداء الوصايا العملية («وتربطها علامة»).

ואח"כ והיו הדברים כו' ודברת במ⁷⁰ כו' שהוא מצות ת"ת ואח"כ וקשרתם לאות⁷¹ שהוא מעשה המצות. וזהו כסדר ההמשכה של שם הו' ב"ה. י"ה הן בחי' דחילו ורחימו. ו' הוא בחי' תורה. ה' בחי' מצות.

وهذا يوافق ترتيب الامتداد من خلال اسم ה', تبارك هو: فالحرفان يود-هي (י"ה, yud-hei) هما مستوى الخشية والحب؛ والحرف فاف (ו', vav) هو مستوى التوراة؛ والحرف هي (ה', hei) هو مستوى מצות.

يوافق هذا الترتيب حروف اسم ה': يود-هي للخشية والحب، وفاف للتوراة، والحرف الأخير هي للوصايا.

אמנם יש ג"כ בחי' ב' והוא ההילוך מלמטה למעלה דהיינו לנשמות שאין כחן יפה להוליד אהוי"ר [אהבה ויראה] **מרוח בינתם כ"א ע"י הקדמת עסק התורה והמצות תחלה שמזה דוקא יקבלו הכח לבא לאהוי"ר** [לאהבה ויראה] **כו'.**

غير أن هناك أيضًا مستوى ثانيًا، وهو مسلك السير من الأسفل إلى الأعلى؛ أي إنه خاص بالنفوس التي لا تكفي قوتها لتوليد الحب والخشية من روح فهمها، إلا إذا بدأت أولاً بالاشتغال بالتوراة ومצوت؛ فمن هذا بالذات تستمد القوة للوصول إلى الحب والخشية... المسلك الثاني، من الأسفل إلى الأعلى، خاص بالنفوس التي لا تستطيع توليد الحب والخشية من فهمها وحده. فتبدأ بالتوراة والوصايا، ومنهما تستمد القوة لبلوغ الحب والخشية.

ועז"נ [ועל זה נאמר] **אם לא תדעי לך. שלא תוכל להמשיך ולהאיר בנפשך גילוי אהוי"ר** [אהבה ויראה] **מבחי' היפה בנשים הוא בחי' יפ"ת** [יפת תאר] **ויפ"מ** [יפת מראה] **המבואר למעלה אזי צאי לך בעקבי הצאן תחלה והוא כסדר ההילוך מלמטה למעלה):**

وعن هذا قيل: «إن لم تعرفي لنفسك»، أي إنك لا تستطيعين إنزال تجلي الحب والخشية وإشراقه في نفسك من مستوى «الأجل بين النساء»، وهو مستوى «حُسن الهيئة» و«حُسن المنظر» المذكورين أعلاه؛ فعندئذ «أخرجي لنفسك على آثار القطيع» أولاً؛ فهذا يتبع ترتيب السير من الأسفل إلى الأعلى).

هذا هو معنى الآية: إذا لم تستطعي أن تجعل الحب والخشية يشرقان في نفسك من خلال التأمل، فأخرجي أولاً «على آثار القطيع»، من خلال التوراة والوصايا. وهذا هو مسلك السير من الأسفل إلى الأعلى.

في العمل الروحي

إذا لم يحرك التأمل في ه' قلبك، فلا تنتظر الإلهام. ابدأ بالتوراة والوصايا التي أعطيت لك، بدراسة **משנה (משנה)** وبأعمال الإحسان؛ فهي تضعف النفس الحيوانية، وتقوي النفس الإلهية، وتوصلك في النهاية إلى **אהבה ויראה** اللتين لم تستطع بلوغهما بنفسك.

أسئلة للنقاش

1. لماذا صارت النعجة الصامتة، لا صورة القوة أو الحكمة، اسمًا لجماعة إسرائيل؟
2. ما الفرق بين «حُسن الهيئة» و«جمال المظهر»، ولماذا يكون الوجه موضع ظهور البعد الباطني؟
3. يقول المقالة إن نقص المعرفة لا يعني العجز عن الفهم. فما معناه، وكيف يمكن للمرء أن يلحظه في نفسه؟
4. كيف يمكن للتوراة والوصايا، المكسوتين بأمور مادية، أن تصدرن عن مستوى أعلى من سلسلة العوالم كلها؟
5. ما الذي يربحه المرء وما الذي يعرضه للخطر حين يبدأ خدمته «من الأسفل إلى الأعلى» بدلاً من البدء بالحب؟

חואש

الفقرة 1

1 אם לא תדעי לך

تذكر الحاشية أن نسخة ثانية من هذا **מאמר** مطبوعة هناك. وهي تدوين آخر للخطاب نفسه.

Song of Songs 7:2 שיר השירים ז':ב'

מה יפני פניך בנשים בת ידיך כמו חללים מעשה ידי אמן:

How beautiful are thy steps in sandals, O prince's daughter!
The roundings of thy thighs are like the links of a chain, The
work of the hands of a skilled workman

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كيهوت

נוסחא שני' בסה"מ תקס"ד ע' יא. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
לכללות מאמר זה ראה סה"מ תרכ"ז (הוצאה שני' ע' קפח ואילך). פלח
הרמון שה"ש ז', ב. ד"ה זה בענין ורחל היתה יפת תואר מציין בלקו"ת פנחס
עח, ד. מלות פז, ב. תצא לו, א. שה"ש יד, ב. כג, ד. ואתחנן ט, ד. תצא לה,
ד. לו, ב. תבא מב, ב. באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' בירסו מציין לכאן.

2 אם לא תדעי לך

سألت المحبوبة راعيا أين يرعى قطيعه وقت الظهيرة، فقبل لها: إن كنت لا
تعرفين، فأتبعي آثار القطيع، وارعي جديانك عند (عل) خيام الرعاة. وهذه
هي الآية التي تشرحها المقالة الخسيدية (מאמר, maamar) بأكملها، وفي
الفقرة 8 ثقرأ كلمة **על** أيضًا بمعنى «فوق» المساكين.

Song of Songs 1:8 שיר השירים א':ח'

אם ילא תדעי לך היפה בנשים צאילך בעקבי הצאן ורעי את גדיהיך על משכנות הרעים:

If thou know not, O thou fairest among women, Go thy way
forth by the footsteps of the flock And feed thy kids, beside
the shepherds'tents

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كيهوت

שה"ש א, ח.

3 ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה

وصف التوراة لراحيل (رحل)، على النقيض من لينة (لاה). يفسر الأكثر ربي
(אדמו"ר הזקן) عبارتي الوصف على أنهما مستويان من الجمال في النفس.

Genesis 29:17 בראשית כ"ט:י"ז

ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה:

And Leah's eyes were weak; but Rachel was of beautiful form
and fair to look upon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كيهوت

בראשית כט, יז.

4 פי' יפת תואר

هناك (36b)، تُسمّى النفس كما هي قائمة في العلو، متجذّرة في «لك يا ه'
العظمة والقوة والجمال»، «حسنة الهيئة». أما النفس داخل الجسد فهي
«امرأة حسنة الهيئة» تتلقى منها؛ والمهمة هي تحريرها من الأسر، أي تحرير
قواها العقلية والوجدانية ذاتها، لتكون مكرّسة ل' ه' وحده.

ملاحظة كيهوت

الفقرة 2

5 והנה רחל

تضيف المخطوطة قبل هذا: «ولفهم الأمر في خدمة ה': والآن، راحيل». وهي تهی الشرح باعتباره متعلقًا بالخدمة الإلهية.

ملاحظة كيهوت

בבוך 1824 נוסף קודם לזה: ולהבין ענין בעבודת ה': הנה רחל.

6 כרחל לפני גוזזי נאלמה

تحيل حاشية كيهوت، فيما يخص هذه الكلمات، إلى Isaiah 52:6.

Isaiah 52:6 ישעיהו נ"ב:ו'

מلاحظة كيهوت

ישע"י נב, ו.

7 נאלמה

تفتقر المخطوطة إلى كلمة «صامتة»، وتضيف بدلًا منها: «ولها المستويان
المذكوران أعلاه، الهيئة الجميلة والمظهر الجميل؛ والتفسير هو: فقد كُتب». وهي تربط راحيل صراحةً بنوعي الجمال.

ملاحظة كيهوت

בבוך 1824 ליתא. בבוך 1824 נוסף: והוא יש לה ב' בחי' הנ"ל שהם יפ"ת
ויפ"מ, וביאור הדבר: הנה כתיב.

8 נעשה אדם בצלמנו

قول ه' قبل خلق الإنسان. وثُفهم «الصورة» على أنها النموذج الذي تنعكس
فيه الصفات الإلهية في النفس البشرية.

Genesis 1:26 בראשית א':כ"ו

**ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ויורדו בדגת הים ובעוף
השמים ובבהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרמש עלי הארץ:**

And G-d said: 'Let us make man in our image, after our like-
ness; and let them have dominion over the fish of the sea,
and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all
the earth, and over every creeping thing that creepeth upon
the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كيهوت

בראשית א, כו.

9 ועל דמות הכסא

رؤيا حزقيال لهيئة شبيهة بالإنسان على العرش. وهي تفسر عبارة «على
صورتنا» بأنها الهيئة العلوية للصفات.

Ezekiel 1:26 יחזקאל א':כ"ו

**וממעל לרקיע אשר עלי ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות
הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה:**

And above the firmament that was over their heads was the
likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone;
and upon the likeness of the throne was a likeness as the ap-
pearance of a man upon it above

10 לך הוי"ה הגדולה והגבורה

יבארק דאוד ה' אָמאָם הַגִּבּוֹרָה וְהַמְּפָאֶרֶת וְהַנּוֹצֵחַ וְהַזּוֹד כִּי־כָל בְּשָׂמִים וּבְאָרְצֵי לָךְ — אָסֵם ה' (הו"י / שם הוי', Havayah) — העֲזָמָה וְהַגִּבּוֹרָה וְהַמְּפָאֶרֶת וְהַנּוֹצֵחַ וְהַזּוֹד כִּי־כָל בְּשָׂמִים וּבְאָרְצֵי לָךְ וְקֹאֲמָה הַשְׂפָּאִת הָאֱלֹהִית בִּיהָ הִיא «הַצּוּרָה» הַלִּיבָה תַּעֲקֹסָהּ הַשְׂפָּאִת הַשִּׁבְעִית לַנְּפֹשׁ.

I Chronicles 29:11 דברי הימים א כ"ט:י"א

לָךְ ה' הַגִּבּוֹרָה וְהַמְּפָאֶרֶת וְהַנּוֹצֵחַ וְהַזּוֹד כִּי־כָל בְּשָׂמִים וּבְאָרְצֵי לָךְ ה' הַמְּמָלְכָהּ וְהַמְּתַנַּשֵּׂא לְכָל לְרֹאשׁ:

Thine, O L-RD, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty; for all that is in the heaven and in the earth is Thine; Thine is the kingdom, O L-RD, and Thou art exalted as head above all

11

יִשְׁעִיָּא חָדָם ה', הַלִּיבָה תִּתְאַלֵּם מִן גִּירָה אֲחִיזָא, כִּי־כָל חֲמֵל יִשָּׂאק אֶל־הַזֵּיב, וְכֹאֲנִי מִן הַגִּמָּה (רַחֵל, Rachel) סַמִּתָּה אֶמָּם גִּזְרִיהָ. וְיִתְּחַד הַמִּקָּל (מַאמָר, Maamar) לַנְּעִיָּה הַסַּמִּתָּה אִסְמָא לְגִמָּה אִסְרָאֵל וְשִׁפָּהּ לָהּ: הַסְּכּוֹן וְיִבְטָל הַזֹּאת (בִּטּוּל, Bittul).

Isaiah 53:7 ישיעיהו נ"ג:ז

נִגְשׁ וְהוּא נִעְנָה וְלֹא יִפְתַּח־פִּיו כִּשְׂפָה יוֹבֵל וְקָרַחַל לִפְנֵי גִזְרֵיהָ וְאֶלְמָה וְלֹא יִפְתַּח פִּיו:

He was oppressed, though he humbled himself And opened not his mouth; As a lamb that is led to the slaughter, And as a sheep that before her shearers is dumb; Yea, he opened not his mouth

3 הפקדה

12 וכמאמר ונפשי כעפר

יורד הַתְּלֻמָּה הַזֶּה הַבָּרָה בִּי דַעַא חֲתָמִי לְאַחַד הַחֲכָמִים, יֻקָּל הַיּוֹם בִּי חֲתָם סֶלָה הַיּוֹקוֹפִים. וְהִיא מִתְּלָל לַנְּפֹשׁ אִזְ תַּעֲבֹל זֹאתָה כַּתְּרָב.

Berakhot 17a:4 ברכות י"ז א:ד

מִרְבֵּי בְּרִיָּה דְרַבִּינָא כִּי תִהְיֶה מְסִימִים צְלוֹתֶיהָ אָמַר רַבִּי: "אֶלְכִי, נְצוֹר לְשׁוֹנִי מִרַע וּשְׂפָתַי מִדְּבַר מְרֻמָּה, וְלִמְקַלְלִי נִפְשִׁי תְדוּם, וְנִפְשִׁי כְּעָפָר לְכָל תִּהְיֶה. פֶּתַח לִפִּי בְּתוֹרָתָהּ, וּבְמִצְוֹתֶיהָ תִּרְדּוּף נִפְשִׁי. וְתַצִּילֵנִי מִכָּפֹרֶר רַע, מִיִּצְרָה הָרַע, וּמֵאֲשֶׁה רַעָה, וּמִכָּל רַעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לְבָא בְּעוֹלָם. וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רַעָה מִתְרַגְּשׁוֹת הִפֵּר עֲצָתָם וְקִלְקַל מִחֻשְׁבוֹתָם. יְהִי לְרַצּוֹן אֶמְרִי כִּי וְהִגִּיוֹן לִפִּי לִפְנֵי ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי".

Mar b. Kabina used to add at the conclusion of his prayer : O my G-d ! (Guard my tongue from evil and my lips from speaking guile ; and to such as curse me let my soul be dumb, yea, let my soul be unto all as the dust. Open my heart to Thy Torah, and let my soul pursue Thy commandments. And do Thou deliver me from mishap, from the evil impulse, and from an evil woman and all evil which breaks forth to come upon the world ...

בְּרֻכּוֹת יוֹ, א. סִיּוֹם תַּפְלַת שְׁמוֹ"ע. רֹאה אוֹהֵ"ת וְאַתְחַנֵּן כִּרְךָ ו' ע' בִּרְסוֹ. בְּלִקוּ"ת אִמּוֹר לָךְ, ד מַצִּיין לְכַאֵן.

13 עפר אשר בקרקע המשכן

בִּי חֲכַם הַמִּרְאָה הַמְּשִׁיבֵה בִּי זִנְהָא (סוֹטָה, sotah), יִחְבֵּר ה' מוֹסִי (מֹשֶׁה) אֶן הַכֹּהֵן יֹאחֵד תְּרַבִּיָּא מִן אֲרֻצִּית חִימָה הַיִּתְחַבֵּל לַמָּאָה הַלִּיבָה תִּהְיֶה. וְלֹא תִסְתַּעַל הַמִּקָּלָה (מַאמָר, Maamar) אִלָּא הַזֶּה הַצּוּרָה: תְּרַבִּיָּא מִלְּקִי אֶל־אֲרֻצִּית מִסְכָּן ה', כִּמָּא תַּבְּשִׁיב הַנְּפֹשׁ הַלִּיבָה תַּעֲבֹל מִן זֹאתָה תְּרַבִּיָּא מִסְכָּנָא לַנּוֹר הַלִּיבָה תִּהְיֶה (אִוֵּר אֵין סוֹף, Or Ein Sof).

Numbers 5:17 במדבר ה':יז

וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִיָּם קֹדֶשִׁים בְּכִלֵּי־חֶרֶשׁ וּמִי־הַעֲפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח חֶמְלֵה וְנָתַן אֶל־הַמִּיָּם:

And the priest shall take holy water in an earthen vessel; and of the dust that is on the floor of the tabernacle the priest shall take, and put it into the water

14 וזהו בחינת יפת תואר שיתארו בה כל המדות בשלימותן

תַּקוּל הַחֲשִׁיבָה אִן הַזֶּה הַסֵּטֶר מִקְּבִיטִים הֵנָּה.

4 הפקדה

15 דלית מחשבה תפיסא ביה

מִן הַדַּעַא הַאֲפִתְחָחִי לִילִיָּהוּ (אֵלִיהוּ) בִּי תִיכּוֹנִי זוּהָר (תִּיקוֹנִי זֶהר): לֹא יִסְתַּעֲבֵי אִי פִקְרָא אִן יִדְרֵךְ ה' מִלְּפָאָה. וְהִיא תִּשְׁתִּיר אֶל־אֵן הַבַּעַד הַבָּאֲטִנִּי לַנּוֹר הַלִּיבָה תִּהְיֶה (אִוֵּר אֵין סוֹף, Or Ein Sof) יִתְגַּוֹז הַפֶּהם.

Tikkunei Zohar 17a:10-12 תיקוני זוהר י"ז א:י-י"ב

אַנֵּת הוּא עֲלֵאָה עַל כָּל עֲלֵאִין סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין. לִית מַחֲשַׁבָּה תַּפִּיסָא בְּךָ כָּלִל. אַנֵּת הוּא דַּאֲפִיקַת עֲשֶׂר תִּקּוּנִין. וְקִרְיָן לֹון עֲשֶׂר סְפִירָן. לֵאנֶהֱגָא בְּהוֹן עֲלֵמִין סְתִימִין דְּלֵא אַתְגִּלִּין. וְעֲלֵמִין דַּאֲתְגִּלִּין. וּבִהוֹן אַתְכִּסִּיָּא (נִיָּא אַתְכִּסִּיָּא) מִבְּנֵי נִשָּׂא. וְאַנֵּת הוּא דְקִשִּׁיר לֹון וּמִיחַד לֹון. וּבְגִין דַּאֲנֵת מִלְגָּאוּ. כָּל מָאָן דַּאֲפִרִּישׁ חַד מִן חֲבֵרִיָּה מֵאֵלִין עֲשֶׂר. אַתְחֲשִׁיב לִיהָ כָּאֵלֹו אֲפִרִּישׁ בְּךָ.

16 רעותא דלבא . . הקלסתר פנים

הֵנָּה (29c), עַד הַכְּלָם עַל «תַּג הַיִּתְחַבֵּל הוּא הַשִּׁיחּוּחָה», יֻקָּל אִן הַלֵּב הַבָּאֲטִנִּי, «הַמּוֹאֲצֵה הַחֲפִיָּה מִן הַלֵּב», יִתְחַבֵּל בַּעֲלֵל בּוֹשְׁפֶהָ «רַפִּיקִין לֹא יִפְתַּרְק אֶחָדֶהָ עַן הָאַחֵר», בְּחֵלָף הַלֵּב הַזָּהָרִי; וְהַזֶּה הוּא «בִּהָא הַוֹּחֶה» בִּי «לְיִשְׁרָק אָסֵם ה' בּוֹחֶה». וּמִן הֵנָּה יִזְהַר הַבַּעַד הַבָּאֲטִנִּי עַל הַוֹּחֶה בּוֹשְׁפֶה «חֲסֵן הַמִּזְהָר».

וְהִינֵנוּ כְּמִיָּשׁ בְּדִ"ה בְּכִיָּה בְּכִלֵּי [לְקַמֵּן כֹּט, ג] שְׁפִנִּימִי הַלֵּב מִתְאַחַדֵּת עִם הַמּוֹת בְּבִחִי תִרְיָן רִיעִין דְּלֵא מִתְפַּרְשִׁין, וּמֵאִיר גִּילִי הַמּוֹת לְהַתְאַחַד עִם פְּנִימִית הַלֵּב וְחֲכָמַת אָדָם תֹּאִיר פְּנִי דּוֹקָא עִ"כ בְּחִי' ז' יפ"מ (אוֹהֵ"ת וִישְׁלַח כִּרְךָ הַתַּעֲטָב, ב).

17 כמו צהבו פניו

עֲבָרָה הַתְּלֻמָּה לּוֹשֵׁף וְהִשְׁרִיף בַּלְּפָרֵחַ. וְהִיא תִּבְיֵן אֶן הַוֹּחֶה יִכְשֹׁף הַחֲלָה

Pesachim 113b:1 פסחים ק"ג ב:א'

תני תנא קמיה דרבא ורב ספרא, צהבו פניו דרב ספרא. אמר לו רבא: לאו כגון מר, אלא כגון רב חנינא ורב אשענא דהו' אושכפי בארעא דישראל, והו' יתבי בשוקא דזונות, ועבדי להו מסאני לזונות, ועיילי להו. אינהו מסתכלי בהו, ואינהו לא מדלו עיניהו לאיסתמולי בהו. ומומתייהו הכי: בחייהו רבנו קדישי דבארעא דישראל.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Nedarim 49b נדרים מ"ט ב

Menachot 18a:5-6 מנחות י"ח א:ה'-ו'

אמר לו כשר ערבית אמר לו כשר שחרית אמר לו כשר צהריים אמר לו כשר מנחה אמר לו כשר אלא שר' אליעזר פוסל צהבו פניו של יוסף הבבליא אמר לו יוסף כמדומה אני שלא כיווננו שמועתינו עד עתה אמר לו רבי הן אלא שר' יהודה פסול שנה לי וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי עכשיו ששנית לי פסול החזרת לי אבידתי

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

Chullin 7b:4-5 חולין ז' ב:ד'-ה'

שמע רבי נפק לאפיה אמר ליה רצונך סעוד אצלי אמר לו הן צהבו פניו של רבי אמר לו כמדומה אתה שמודר הנאה מישראל אני ישראל קדושים הן יש רוצה ואין לו ויש שיש לו ואינו רוצה וכתוב (משלי כג, ו) אל תלהם [את] לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך ולבו בל עמך ואתה רוצה ויש לך

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

ملاحظة كهوت

פסחים ק"ג, ב. נדרים מט, ב. מנחות יח, א. חולין ז, ב. ירושלמי שבת פ"ח ה"א. שבת פ"י ה"א. פסחים פ"י ה"א. ובסה"מ תקס"ד ע' יב מפרש "הכוונה הוא שנתגלה בפנים מבחי' ההעלם העצמי שלו, מפני שזה יתרון המעלה בפנים מכל האברים שאין גילוי ההעלם בשום אבר זולת הפנים". ובלקו"ת צו ט, א. במדבר יא, ד. מסעי צג, ב "אור החכמה והשכל מאיר פניו ממש".

18 יאר ה' פניו

יخיר ה' הארון (אהרן) ואבנאיה כהן יבארקון ישראל: «لِيُشْرِقَ اسمُ ه' (הוי' / שם הוי', Havayah) بوجهه عليك». وإشراق «وجه» ה' هنا هو انكشاف بُعد الباطني لجماعة إسرائيل.

Numbers 6:25 במדבר ו' כ"ה

יֵאָר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחַנֶּנִּי:

The L-RD make His face to shine upon thee, and be gracious unto thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ملاحظة كهوت

במדבר ו, כה.

الفقرة 5

19 ובכל מאדך

تأمر قراءة «اسمع» (שמע, Shema) بمحبة ه' «بكل قوتك». وهنا يكون بذل الذات بما يتجاوز حدودها هو ما يجذب النور العلوي إلى الأسفل.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהֲבָתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכָל-לִבְּךָ וּכְכָל-נַפְשְׁךָ וּכְכָל-מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 ומתחת זרועות עולם

الإحالة المرجعية من كيهوت لهذه الكلمات (حاشيتها أدناه).

ملاحظة كهوت

דברים לז, כז.

21 ומתחת זרועות עולם

قال موسى (مשה) في بركته لإسرائيل قبل موته: «ه' الأزلي ملجأ، وتحتة أذرع أبدية». ويستشهد به هذا المقال الحسدي (מאמר, maamar) على النور العلوي الذي يبلغ من أعلى المستويات كلها إلى أدناها على الإطلاق.

Deuteronomy 33:27 דברים ל"ג:כ"ז

מְעֵנָה אֶלְלִי קֶדֶם וּמִתַּחַת זְרֻעַת עוֹלָם וַיִּגְרֶשׁ מִפְּנֵיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשֵּׁמֶד:

The eternal G-d is a dwelling-place, And underneath are the everlasting arms; And He thrust out the enemy from before thee, And said: 'Destroy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 וכעין מ"ש במ"א

هناك (74d)، في تفسير قول إرميا عن «بذرة الإنسان وبذرة البهيمة»، تُعدّ بذرة الإنسان نفوسًا من عالم الانبثاق، تكون معرفتها إدراكًا محسوسًا، كأنها ترى؛ أما بذرة البهيمة فهي نفوس عوالم الخلق والتكوين والفعل، أي معظم نفوس أجيالنا، التي تفهم عظمة ه' من الكتب والمعلمين، ولكنها تدركها بالسماع لا بالرؤية. وموسى، وهو أحد الرعاة السبعة، يجذب المعرفة إلى تلك النفوس أيضًا.

ملاحظة كهوت

ראה לקמך ר"פ משפטים.

23 זרע אדם

يَعِدُ ه', على لسان إرميا (ירמיהו)، بأن يزرع من جديد بيت إسرائيل وبيت يهوذا (יהודה) «بزرع الإنسان وبزرع البهيمة»، أي أن يملأ الأرض بالبشر والماشية. وتقرأ التعاليم الحسيدية (חסידות, Chassidus) التعبيرين على أنهما يشيران إلى درجتين من النفوس؛ وهنا هما نفوس تملك المعرفة (דעת, Daas) ونفوس تفتقر إليها.

Jeremiah 31:27 ירמיהו ל"א:כ"ז

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻמ־ה' וְזִרְעֹתַי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה:

Behold, the days come, saith the L-RD, that I will sow the house of Israel and the house of Judah with the seed of man, and with the seed of beast

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 וכמו נשמת רשב"י

ويقول هناك إن نفس ربي شمعون بار يوحاي كانت من عالم الانبثاق، متجسّية في جسده في الأسفل، ولم تكفّ عن كونها ألوهية. ويوضح أن نفس عالم الانبثاق هي الألوهية نفسها، بخلاف النفوس التي تنشأ ككيان منفصل في عالم الخلق.

ملاحظة كهوت

ראה לקו"ת שה"ש יט, ג "שהי' לו נשמה דאצילות מלוכשת ממש בהגוף שלו למטה ממש וע"ד מ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחייהו שאף לאחר שירדו הנר"ם דאצילות לעוה"ז לצדיקים הראשונים אפשר שלא נשתנו מהותן להיות דבר נפרד מאלקות כו". ובפי' משות פז, ד "מצד שרש מעלת נשמתו שהי' מעלה מ"ן בבחי' גבוה מאד". ובארוכה בד"ה להבין ענין רשב"י תשמ"ה (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' שא).

25 ע"פ עיני כל

יشرح ذلك المقال (85b) أن «المعروف عند الأبواب» هو ما «يَقْدَرُه كل إنسان في قلبه»: فالتأمل الذي يبقى في الذهن ليس إلا الفهم (بينه, Binah), أما التأمل الذي يفيض نوره إلى القلب فيشعر به القلب, فَيُسَمَّى «أبواب الفهم». وهذا يتصل بعبارة «لنفسك»: أي المعرفة التي تبلغ المرء نفسه.

מلاحظة כהות

ראה לקו"ת משות פה, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ע' נד ואילך. הנחות הר"ם ז"ל ע' פה. וראה בציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע לדף הנ"ל.

26 צאן מלשון צאי

يوضع Torah Chaim مقالات تורה اوري; وتشير الحاشية إلى الموضع الموازي فيه الذي يفسر צאן بأنها «الخروج».

מلاحظة כהות

ראה גם תו"ח כאן לה, ב. אוה"ת וישלח רכז, א. אוה"ת שה"ש א'קכה.

27 לובן העליון

هناك (68d), يوقظ Yom Kippur البعد الباطني لإرادة ה', فوق حروف الاسم, حيث لا موضع للخطيئة أصلاً («أرز في Levanon»). كما أن ثياب رئيس الكهنة البيضاء في Yom Kippur تَبَيِّض خطايا إسرائيل. وهذا المستوى الذي يَبَيِّض، والمتجاوز للمراتب المرتبة، هو «البياض العلوي» الذي يشير إليه اسم لابان.

מلاحظة כהות

ראה לקו"ת יו"ה סה, ד.

28 שש שנים בצאנך

يقول يعقوب (יעקב) للابان (לובן) إنه عمل ست سنوات من أجل قطيعه. ويقرأ الأثر ربيه (أدמו"ר הזקן) السنوات الست على أنها الأقسام الستة للمشنا (משנה).

Genesis 31:41 בראשית ל"א:מ"א

זְהִילִי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ עֲבָדְתִּיךָ אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשִׂמְתִּי בְנִתְּךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצִאנְךָ וַתַּחֲלֶךְ אֶת־מִשְׁכָּרְתִּי עֶשְׂרֵת מָנִים:

These twenty years have I been in thy house: I served thee fourteen years for thy two daughters, and six years for thy flock; and thou hast changed my wages ten times

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

29 שש שנים . . שיתא סדרי משנה

تستشهد ملاحظة كهوت هنا بالزوار (זהר) لربط السنوات الست بالأقسام الستة للمشنا.

Zohar II, 115a זח"ב קטו, א

מلاحظة כהות

ראה גם זח"ב קטו, א.

30 מלשון פרט ועוללות

يذكر Tzemach Tzedek أن פרט تعني العنب الذي يتساقط عند القطاف, كما تشرح المشنا في Peah (7:3), ويناقش ذلك بإسهاب.

מلاحظة כהות

באוה"ת וישלח רכז, א מציין "כי פרט היינו הנושר בשעת הבצירה כמבואר במשנה ג' פ"ז דפ"ה" וראה שם בארוכה.

31 פרט ועוללות

تعرّف المشنا مصطلح «العنب المتساقط» (פרט, peret) بأنه حبات العنب التي تسقط أثناء القطاف وتترك للفقراء. ويستخدم الأثر ربيه هذه الصورة

للدلالة على الأحكام التي تنزل فرادى.

Mishnah Peah 7:3 משנה פאה ז'ג'

אִיזוּהוּ פֶּרֶט, הַנוֹשֵׁר בְּשַׁעַת הַבְּצִירָה. הִנֵּה בּוֹצֵר, עֵקֶץ אֶת הָאֶשְׁכּוֹל, הַסֹּבֵב בְּעֵלִים, נָפַל מִיָּדוֹ לְאֶרֶץ וְנִפְרָט, הָרִי הוּא שֶׁל בַּעַל הַבֵּית. הַמְגִיחַ אֶת הַכֹּלֶלֶת תַּחַת הַגֶּפֶן בְּשַׁעַת שֶׁהוּא בּוֹצֵר, הָרִי זֶה גּוֹזֵל אֶת הָעֲנָיִים, עַל זֶה נֶאֱמַר (מְשָׁלִי כב) אֶל תִּסַּג גְּבוּל עוֹלָם:

What is peret? [Grapes] which fall down during the harvesting. If while he was harvesting [the grapes], he cut off an entire cluster by its stalk, and it got tangled up in the [grape] leaves, and then it fell from his hand to the ground and the single berries were separated, it belongs to the owner. One who places a basket under the vine when he is harvesting [the grapes], behold he is a robber of the poor. Concerning ... him it is said: "Do not remove the landmark of those

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

الفقرة 6

32 ויפרוך האיש

في ختام سنواته مع لابان (לובן), «ازداد كثيرًا جدًّا», وصارت لديه قطعان كثيرة, وإماء وخدم, وجمال وحمير. ومن الواضح أن ויפרץ (vayifrotz) تعني أنه اغتنى؛ لكن المقالة الحسيدية (מאמר, maamar) تقرأها بمعنى «اخترق» إلى أعلى, أي خدمة تتجاوز كل مقياس.

Genesis 30:43 בראשית ל"מ:ג

וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי־לּוֹ צֹאן רְבוֹת וּשְׁפָחוֹת וְעֲבָדִים וְגַמְלִים וַחֲמֹרִים:

And the man increased exceedingly, and had large flocks, and maid-servants and men-servants, and camels and asses

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة כהות

בראשית ל', מג.

33 ובכל מאדך

محبة ה' «بكل قوتك», والمقصود هنا أقصى ما يبذله كل شخص من وسعه.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

34 כל חד לפום שיעורא דייליה

تستخدم مقدمة الثانيا (תניא) عبارة الزوار نفسها, وهي أن كل شخص يفهم بحسب مقياسه الخاص.

Zohar I, 129b זח"א קכט, ב

מلاحظة כהות

בתניא בהקדמה, לקו"ת במדבר א, א מציין לזח"א קג, ב. וראה זח"א קכט, ב.

35 כל חד לפום שיעורא דייליה

يقول الزوار (זהר) في شرح عبارة «يُعرف زوجها عند الأبواب»: إن كل شخص يعرف ה' بحسب مقياسه الخاص. ويعرف מאדך (me'odecha)

הפסוק 7

40 העורכים לגד שלחן

ידין إشعياء (ישעיהו) الذين يهيئون مائدة لمعبود الحظ: גד (gad). ויבין
זלך אן גד תעני החז או الطالع: מזל (mazel).

Isaiah 65:11 ישעיהו ס"ה:יא

ואתם עזבי ה' השכחים את־ה' קדשי הערכים לגד שלחן והממלאים
למני ממסך:

But ye that forsake the L-RD, That forget My holy mountain,
That prepare a table for Fortune, And that offer mingled
,wine in full measure unto Destiny

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

ישעיהו סה, יא.

41 מזל מחכים מזל מעשיר

قول التلمود إن מזל يجلب الحكمة والثروة. وهذا يبين أن أمور هذا العالم
تندرج تحت تأثير מזלות (mazalos, الطوالع).

Shabbat 156a:12-13 שבת קנ"ו א"ב:י"ג

איתמר, רבי חנינא אומר: מזל מחכים, מזל מעשיר, ויש מזל לישראל.
רבי יוחנן אמר: אין מזל לישראל. ואזא רבי יוחנן לשעמיה, דאמר רבי
יוחנן: מניין שאין מזל לישראל? שנאמר: "כח אמר ה' אל דרך הגוים
אל תלמדו ומאותות השמים אל תחמו כי יחתו הגוים מהמה" — הם
יחתו, ולא ישראל. ואף רב סבר אין מזל לישראל, דאמר רב יהודה אמר
רב: מניין שאין מזל לישראל? — שנאמר: "ויוצא אותו החוצה", אמר
אברהם לפני הקדוש ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

42 ממגד תבואות שמש

بركة موسى (משה) لأرض يوسف (يوسف) بوفرة الشمس. وثقرأ كلمة «وفرة
الثمار» (מגד, meged) على أنها متصلة بـ גד: إذ إن מזل الشمس هو الذي
يهب الغلال.

Deuteronomy 33:14 דברים ל"ג:יד

וממגד תבואת שמש וממגד גרש ורחים:

And for the precious things of the fruits of the sun, And for
the precious things of the yield of the moons

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

דברים לג, יד.

43 פני רועים הם ז' רועים

هناك (33c), تكون مصابيح المنارة السبعة سبعة أصناف من عباد ה',
مستمدة من الرعاة السبعة الذين يسندون جميع النفوس اليهودية (فكل نفس
تتلقى من السبعة جميعاً، لكن صفة واحدة تكون أقوى فيها)؛ ورعاة ميخا
(מיכה) السبعة هم الذين يذكرهم التلمود: «إبراهيم، يعقوب، موسى».
ويمنح إبراهيم الحب، كما في قوله «إبراهيم الذي يحبني»، من الإحسان
الأعلى (חסד, Chesed), بينما يمنح موسى المعرفة (דעת, Daas).

מلاحظة كهوت

ראה לקמן לג, ג.

44 ז' רועים

يتحدث النبي عن إقامة «سبعة رعاة». ويسمى الأتر ربي (אדמו"ר הזקן)

بأنه مقياس خاص بكل شخص.

Zohar, Vayera 9:153-164 ספר הזהר, וירא ט':קנ"ג-קס"ד

But of a truth the Holy One makes Himself known to every
one according to the measure of his understanding and his
capacity to attach himself to the spirit of Divine wisdom; and
thus "Her husband is known", not "in the gates" (bishe'arim),
but, as we may also translate, "by measure", though a full
'knowledge is beyond the reach of any being

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

36 בפי שלח בפי טובה הארץ

هناك (38b), تدلّ مرّتا «شديداً جداً» على العوالم الخفية والعوالم
المكتشوفة، اللتين من خلالهما تخترق الأنوار العلوية وتتكشف في الأسفل؛
وبعد بضعة أسطر، يُربط ذلك بالـ **מצוות** التي تُؤدى بعمل مادي، وبـ«العبد»
الذي قيل عنه: «يرتفع... ويعلو جداً» (גבה מאד, gavah me'od).

מلاحظة كهوت

לקו"ת שלח לח, ב.

37 טובה הארץ מאד מאד

تقرير يوشع (يهوشع) وكالب (כלב) بأن الأرض «جيدة جداً». وتشرح
ليكوتي تורה (לקו"ת תורה) تكرار الكلمة هناك.

Numbers 14:7 במדבר י"ד:ז

ויאמרו אליך־עזרת בני־ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה
טובה הארץ מאד מאד:

And they spoke unto all the congregation of the children of
Israel, saying: "The land, which we passed through to spy it
out, is an exceeding good land

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 ויעי עובדא דמקלות

تحيل حاشية كهوت إلى الزواهر بشأن ما فعله يعقوب بالعصي المقشّرة
(בראשית 30:37-39)، وهو ما تحسبه المقالة الحسيدية تنزيلاً للنور
اللائهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof).

Zohar I, 162a זח"א קסב, א

מلاحظة كهوت

זח"א קסב, א. ראה ד"ה ויקח לו יעקב מקל תרצ"ט.

39 המה המזלות מלשון גד גדי וסניוק לא

من بين الممارسات التي يحظرها التلمود باعتبارها «طرائق الأموريين» (أي
الخرافة) قول: «גד גדי וסניוק לא» (Gad, gadi, ve-sinok lo). أي «يا
حظي، يا حظي، لا تكل». ولا توردها المقالة الحسيدية إلا لتبين أن גד
(gad) تعني الحظ، أي מזל (mazel, الحظ).

Shabbat 67b:1-2 שבת ס"ז ב:א-ב

האומר "גד גדי, וסניוק לא אשכי ובושכי" — יש בו משום דרכי
האמורי. רבי יהודה אומר: "גד" אינו אלא לשון עבודה זרה, שנאמר:
"הערכים לגד שלחן". הוא בשמה והיא בשמו — יש בו משום דרכי
האמורי.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

מلاحظة كهوت

ראה שבת סז, ב. וראה אוה"ת ויחי שפב, א — פרש"י התמזל מזלי.

هؤلاء الرعاة الذين يجذبون اللذة العلوية (תענוג, taanug) إلى الأسفل.

Micah 5:4 מיכה ה':ד'

וְהָיָה זֶה שְׁלוֹם אֲשׁוּר כִּי יָבֹא בְּאַרְצֵנוּ וְכִי יֵדְרֹךְ בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ וְהִקְמֵנוּ עָלָיו שִׁבְעָה רֹעִים וְשִׁמְנָה נָסִיכִי אֲדָם:

And this shall be peace: When the Assyrian shall come into our land, And when he shall tread in our palaces, Then shall we raise against him seven shepherds, And eight princes among men

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 אברהם יעקב משה

יַחַדְּ הַתַּלְמוּד רְעָא מִיחָ (מִיכָה) הַשְּׁבַע, וּמִן בֵּינֵיהֶם אֲבְרָהָם (אֲבָרָהָם) וַיַּעֲקֹב (יַעֲקֹב) וּמוֹסֵי. וַיִּקְטֹּבֶס הָאֲלֹתַי רִבִּי חֶזְקָא מִן הַזֶּה הַקָּאמֶה.

Sukkah 52b:13 סוכה נ"ב ב"י"ג

"וְהָיָה זֶה שְׁלוֹם אֲשׁוּר כִּי יָבֹא בְּאַרְצֵנוּ וְכִי יֵדְרֹךְ בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ וְהִקְמֵנוּ עָלָיו שִׁבְעָה רֹעִים וְשִׁמְנָה נָסִיכִי אֲדָם". מֵאֵן נִיגְהוּ "שִׁבְעָה רֹעִים"? דָּוִד בְּאַמְצַע, אֲדָם שֶׁת וּמֵתוּשֶׁלַח מִימֵינוּ, אֲבָרָהָם יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה בְּשִׁמְעֹאֵל. וּמֵאֵן נִיגְהוּ "שִׁמְנָה נָסִיכִי אֲדָם"? יִשָּׁי, וְשָׂאוּל, וְשִׁמְעֹאֵל, עֲמֹס, וְצִפְנִיָּה, צְדָקָנָה, וּמִשְׁלֵי, וְאַלְהֵיָּהוּ.

And this shall be peace: when the Assyrian shall come into our land, and when he shall tread in our palaces, then shall we raise up against him seven shepherds and eight princes among men" (Micah 5:4). Who are the "seven shepherds"? — David in the middle, Adam, Seth and Methuselah on his right, and Abraham, Jacob and Moses on his left. And who are the "eight princes among men"? — Yishai, Shaul, Shmuel, Amos, Zephaniah, Zedekiah, the Messiah, and Elijah

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Daf Shevui (CCO)

8 הפקדה

46 האבות הן הן המרכבה

תִּזְכָּר הַחֲשִׁיבָה אֲנִי מִסְדֵּר זֶה הַקּוֹל מִזְכּוֹר הֵנָּה (4c). וַיִּשְׁפֹּט הַמִּקְטָע הָאֵלֶּה, וְהֵם «הַמִּרְכָּבָה», בְּאֵתָם מִרְבַּת חַיָּה מִן עֲלָם הָאִינְיָק, כָּאֵת אֲוֵלָה מִחֲתוּוֹתָהּ הַפֶּה (בִּינָה, Binah), תִּם כִּשְׁפֹּט וְתִלְקֹת הַגִּידָה.

מִלְחָמָה כִּהְיוֹת

נִסְמָן לְעִיל ד', ג.

47 האבות הן הן המרכבה

יִקְוֹל הַמִּדְרָשׁ אִין הָאֲבָאִים הֵם אֲנִשְׁפֵּהֶם מִרְכָּבָה ד', יִחְמְלוֹן מִשִּׁיטָה חֲמָלָה תָּמָּה. וַיִּקְרָן הָאֲלֹתַי רִבִּי (אֲדָמוֹר הַקּוֹן) בֵּין קוֹתֵהֶם וּקוֹתָנָה.

Bereshit Rabbah 47:6 בראשית רבה מ"ז:ו'

וַיְכַל לְדַבֵּר אֶת־ תַּנִּי, הַנִּפְטָר מִחֲבִירוֹ בֵּין גְּדוֹל בֵּין קָטָן, צָרִיךְ לִישׁוֹל מִמֶּנּוּ רְשׁוֹת. מִמֵּי אֵת לִמֵּד? מֵאֲבָרָהָם. פֶּעַם אַחַת הָיָה אֲבָרָהָם מְדַבֵּר עִם הַקְּבִיָּה, בָּאוּ מִלֹּאכֵי הַשָּׂרָת לְדַבֵּר עִמּוֹ. אִמֵּר לֵהֶן: נִפְטָר מִן הַשְּׂכִינָה, שֶׁהָיָה גְדוֹלָה מִכֶּם תַּחֲלָה, אַחֵר כִּךְ אֲנִי מְדַבֵּר עִמְכֶּם. כִּיֹּן שֶׁדַּבֵּר עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל צָרָכִי, אִמֵּר לַפְּנִי: רַבּוֹן הָעוֹלָמִים! צָרִיךְ אֲנִי לְדַבֵּר. אִמֵּר לוֹ: הַפְּטָר בְּשִׁלּוֹם, הִי"ד: וַיַּעַל אֱלֹקִים מֵעַל אֲבָרָהָם. אִמֵּר רִישׁ לְקִישׁ: הָאֲבוֹת הֵן הֵן הַמִּרְכָּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיַּעַל אֱלֹקִים מֵעַל אֲבָרָהָם. וַיַּעַל מֵעַלֵּי אֱלֹקִים. (בְּרָאשִׁית כה) וְהָנָה ה' נֹצֵב עָלָיו:

He concluded speaking with him, and G-d ascended from "upon Abraham" (Genesis 17:22). It is taught: One who departs from another person, whether of greater or lesser

stature, must take his leave from him. From whom do you derive this? From Abraham. On one occasion, Abraham was speaking with the Holy One blessed be He, when the ministering angels came to speak with him. He said to them: 'Let me first take my leave from the Divine Presence, which is of ... greater stature than you, then I will speak with

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

48 כלים מכלים שונים ויין מלכות רב

אֲוֵאן מִן אֲנוֹאֵם מִתְּכַלָּה וְנִיבִיד מִלְכִּי בִּי וְלִימָה אֲחֻשְׁוִירוּשׁ. תִּרְמַז הַצּוּרָה אֶל־ הַוּסָא (מִצְוֹת, mitzvos) בּוֹשְׁפָהּ אֲוֵאנִי מִתְּנוּעָה לְנוֹר הָאֵלֶּה.

Esther 1:7 אסתר א':ז'

וְהִשְׁקוּת בְּקִלֵּי זָהָב וְכִלִּים מִכִּלִּים שְׁוֹנִים וְיֵינִי מִלְכוּת רַב כִּיֵּד הַמֶּלֶךְ:

And they gave them drink in vessels of gold—the vessels being diverse one from another—and royal wine in abundance, according to the bounty of the king

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 אברהם אברהם

יַדְעוּ ה' אֲבְרָהָם (אֲבָרָהָם) «הַלִּי יִחְבְּנִי». וַיִּשְׁפֹּר זֶלֶק אֶל־ סֵמָה אֲבְרָהָם הַמִּתְמַלֵּה בִּי הַחֵב וְהָאִחְסָן (חֶסֶד, Chesed).

Isaiah 41:8 ישעיהו מ"א:ח'

וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ וְרַע אֲבָרָהָם אֲהַבִּי:

But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The seed of Abraham My friend

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 הפקדה

50 עבדתיך ארבע עשרה שנה

יִלְחָס יַעֲקֹב (יַעֲקֹב) שְׁנֹאוֹת הָעֶשְׂרִין לְדִי לַבָּן (לָבָן). וַיִּרֵּי אֲלֹתַי רִבִּי (אֲדָמוֹר הַקּוֹן) בִּי הַשְּׁנֹאוֹת הָאַרְבַּע עֶשְׂרֵה וְהַשְּׁנֹאוֹת הַשֵּׁט נֹעִיִן מִן הַחֲדָמָה.

Genesis 31:41 בראשית ל"א:מ"א

זֶה־לִּי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ עַבְדְּתִיךָ אֶרְבַּע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשִׁמְתִּי בְּנִתְיֶיךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצִאֲנֶךָ וְתַחֲלָה אֶת־מִשְׁכָּנִי עִשְׂרֵת מָנִים:

These twenty years have I been in thy house: I served thee fourteen years for thy two daughters, and six years for thy flock; and thou hast changed my wages ten times

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מִלְחָמָה כִּהְיוֹת

בְּרָאשִׁית לא, מא.

51 ולבן שתי בנות

תִּפְתָּח הַתּוֹרָה לִינֵה (לֹאֵה), הַקְּבִיָּה, וְרַחֵל (רַחֵל), הַקְּבִיָּה. וְתִקְרָא כְּלִמְתָּא «הַקְּבִיָּה» וְ«הַקְּבִיָּה» עַל־ אֵתָם הָאֵלֶּה הָעֲלִיָּה וְהָאֵלֶּה הַסְּפִלָּה בִּי הָאִסְמָה.

Genesis 29:16 בראשית כ"ט:ט"ז

וּלְבָנִי שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדוֹלָה לֹאֵה וְשֵׁם הַקְּטָנָה רַחֵל:

Now Laban had two daughters: the name of the elder was Leah, and the name of the younger was Rachel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

52 ורחל באה עם הצאן

תָּאֵתִי רָחִיל מֵעַם צִיִּי, לָאֵתָהּ כָּאֵת רָעִיָּה. וַיִּקְרָא הַצִּיִּי עַל אֵת נְפֻשׁוֹ
הָעוֹלָם הַתַּיִתִּי.

Genesis 29:9 בראשית כ"ט:ט

עוֹדְנוּ מִדְּבַר עִמָּם וְרָחֵל בָּאָה עִם־הַצֹּאֵן אֲשֶׁר לְאִבִּיהָ כִּי רָעָה הָיָה:

While he was yet speaking with them, Rachel came with her
father's sheep; for she tended them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מלאכה כהות

בראשית כט, ט.

53 וכמ"ש במ"א ע"פ וראית בשביה

هناك، بعد وصف الحب الكامن في القلب بأنه أسير في المنفى داخل الجسد
والنفس الحيوانية، يقول الأئتر ربه (ادمو"ר הזקן) إن كشف جوهر النقطة
الباطنية للقلب، بحيث تتحول العواطف نفسها من الشر إلى الخير، هو معنى
«وإذا رأيت بين الأسرى امرأة جميلة الصورة»؛ ويُحيل إلى هذا المقالة
(מאמר, maamar) في كلامه عن «كانت راحيل جميلة الصورة».

מלאכה כהות

ראה לקו"ת כי תצא לו, א ושם מציין לכאן.

54 וראית בשביה אשת יפת תאר

יִתְנַוֵּל זֶה חֵקֶם הַתּוֹרָה בְּשָׂאן הַמְּרֹאֶת הַיְּפִיָּה הַיְּסִידִי. וּפִי הַחֲסִידִי
(חסידות, Chassidus), יִקְרָא זֶה עַל אֵת חֵמַל הַנֶּפֶשׁ הַיְּסִידִי לַדֵּי הַנֶּפֶשׁ
הַיְּסִידִי (נפש הבהמית, nefesh habahamis).

Deuteronomy 21:11 דברים כ"א:יא

וְרָאִיתָ בַּשְּׁבִיָּה אִשְׁתִּי יִפְת־תֹּאֵר וְחִשְׁקָתָהּ בָּהּ וְלִקַּחְתָּ לָּהּ אִשָּׁה:

and seest among the captives a woman of goodly form, and
thou hast a desire unto her, and wouldest take her to thee to
wife

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 שהתורה נק' עוז ותושי'

תְּחִיל חֲשִׁיבֵי כִּהְיוֹת, כִּימָּה יִחְסַר זֶה הַכְּלָמִת, לְיָאֵר Zohar I, 58a.

Zohar I, 58a זח"א נח, א

Zohar III, 269a זח"ג רסט, א

Vayikra Rabbah 31:5 ויקרא רבה ל"א:ה'

מלאכה כהות

שֶׁהַשִּׁיר ב', י. זח"א נח, א. צד, א. זח"ג רסט, א. ראה ויק"ר פל"א, ה. ילקוט
שמעוני בשלח רמז רמז. ועייג"כ זבחים קטז, א.

56 ומתשת כח

יִפְסֵר הַתּוֹרָה תְּסִמֶּה הַתּוֹרָה «תושיה» (tushiyah) בָּאֵתָהּ תִּשְׁעַף (מתשת,
mateshes) כּוֹחַ הָאִנְשָׁן. וְהֵנָּה תִּשְׁעַף הַנֶּפֶשׁ הַיְּסִידִי.

Sanhedrin 26b:8 סנהדרין כ"ו:ב'

אָמַר רַבִּי תַנּוּ: לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ תוֹשִׁיָּה? מִכֵּי שֶׁהִיא מִתְשֶׁת כְּחוּץ שֶׁל
אָדָם. דָּבָר אַחֵר: תוֹשִׁיָּה – שְׁנִיתָהּ בְּחֻשָּׁא מִכֵּי הַשֶּׁטֶן. דָּבָר אַחֵר:
תוֹשִׁיָּה – דְּבָרִים שֶׁל תוֹהוּ שֶׁהָעוֹלָם מִשׁוֹמֵת עֲלֵיהֶם.

R' Yochanan said, why is it (the Torah) called wisdom
(toshia)? Because it wears out (mateshet) one's strength.
Another explanation: because it was given in secret due to
the accuser. Another explanation: formless words, on which
the world rests

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Rabbi Mike Feuer,
Jerusalem Anthology (CC-BY)

57 לך אמר לבי בקשו פני

יִקְוֹל דָּוִד (דוד): «מֵן אֲחַל קָאֵל לִבִּי: אִטְבְּלוּ וְהִי», כִּי יִחְבֵּי:
«וְהִי, יָא אִסְם ה' (הוי' / שם הוי', Havayah), אִטְבְּלוּ». וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ
הַחֲסִידִי (מאמר, maamar) לִבִּי וְהִי עַל אֵת לִבִּי אֲנִי אֲחַל הַבִּטּוֹן הַלֵּב.

Psalms 27:8 תהילים כ"ז:ח

לְךָ אָמַר לִבִּי בִקְשׁוּ פָנַי אֶת־פְּנֵיךָ ה' אֲבִי:

In Thy behalf my heart hath said: 'Seek ye My face'; Thy face,
L-RD, will I seek

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מלאכה כהות

תהלים כז, ח.

58 דאורייתא מחכמה נפקת

יִעֲלֵם הַזֹּהָר (זחר) אֵן הַתּוֹרָה תִּשְׁרֹף עַל הַחֲכָמָה (חכמה, Chochmah).
וְיִרְבֵּץ דְּרָסָה הַתּוֹרָה בַּנּוֹר הַבִּטּוֹן לִסְמֵחַ ה' (הוי' / שם הוי').

Zohar II, 121a זח"ב קכא, א

מלאכה כהות

זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

59 חכמת אדם תאיר פניו

תַּעֲלֵם הַחֲכָמָה וְהִי הָאִנְשָׁן מִשְׁרָף. וְיִרְבֵּץ זֶה חֲכָמָה הַתּוֹרָה בְּעִבָּרָה «כִּימֵן
הַמִּנְחָל».

Ecclesiastes 8:1 קהלת ח':א'

מִי כִהְיֶה חָכָם וְיִדְעַת שֶׁדָּבָר חֲכָמָה אָדָם תֹּאִיר פָּנָיו וְעוֹז פָּנָיו יִשָּׁנָה:

Who is as the wise man? and who knoweth the interpretation
of a thing? A man's wisdom maketh his face to shine, And the
boldness of his face is changed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מלאכה כהות

קהלת ח, א.

60 יאר הוי' פניו אתנו סלה

תִּדְעוּ הַמְּזֻמָּר: «לִישֶׁר וְהִי עֵלֵינוּ, סִלָּה». וַיִּתְּבֶשְׁהָ הַמֶּלֶךְ הַחֲסִידִי
(מאמר, maamar) מֵעַם אִסְרָאֵל, כִּימָּה בְּרַכַּת הַכֹּהֵן (במדבר 6:25), תְּמִידָה
לִלְתַּמָּס וְהִי מִן חֲלָל הַתּוֹרָה.

Psalms 67:2 תהילים ס"ז:ב'

אֱלֹהִים יִחַנְנוּ וְיִבְרְכֵנוּ יְאֹר־פָּנָיו אֲתָנוּ סִלָּה:

G-d be gracious unto us, and bless us; May He cause His face
to shine toward us; Selah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מלאכה כהות

תהלים סז, ב.

61 בחדש השלישי לצאת בני מארץ מצרים

וּצְלוֹת בְּנֵי אִסְרָאֵל לְיָסֵאֵל בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי. וַיִּשְׁרָף הַשָּׁמַיִם הַשְּׁלִישִׁי. וַיִּשְׁרָף הַשָּׁמַיִם הַשְּׁלִישִׁי.
הַזֶּה הַשָּׁמַיִם הַשְּׁלִישִׁי לְיָסֵאֵל בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי. וַיִּשְׁרָף הַשָּׁמַיִם הַשְּׁלִישִׁי.

Exodus 19:1 שמות י"ט:א'

בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר
סִינַי:

In the third month after the children of Israel were gone
forth out of the land of Egypt, the same day came they into
the wilderness of Sinai

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

And I will walk among you, and will be your G-d, and ye shall be My people.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

68 שמע ישראל

נא שמע (Shema, «اسمع») إلى التأمّل في وحدانية ה'. وهذا هو التأمّل الذي يثبت عنه الحب.

Deuteronomy 6:4 דברים ו:ד'

שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

69 ואהבת את הוי'

الأمر بمحبة ה'. ويأتي بعد التأمل في שמע وفق الترتيب من الأعلى إلى الأسفل.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 ודברת בה

«وتتحدث بها»، تُقرأ على أنها وصية دراسة التوراة (מצוה, mitzvah).

Deuteronomy 6:7 דברים ו:ז'

ושננתם לבניך ודברת בהם בשבתך בביתך ובליכתך בדרך ובשכבך ובקומך:

and thou shalt teach them diligently unto thy children, and shalt talk of them when thou sittest in thy house, and when thou walkest by the way, and when thou liest down, and when thou risest up
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

71 וקשרתם לאות

«وتربطها علامة» (תפילין, tefillin), تُقرأ على أنها الوصايا العملية (מצוות, mitzvot).

Deuteronomy 6:8 דברים ו:ח'

וקשרתם לאות עליך והיו לטפת בין עיניך:

And thou shalt bind them for a sign upon thy hand, and they shall be for frontlets between thine eyes
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62 והיו הדברים

«ولتكن هذه الكلمات على قلبك»، وهي تمهيد لدراسة التوراة وفق ترتيب שמע.

Deuteronomy 6:6 דברים ו:ו'

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום עליך:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 שבעה ושבעה מוצקות

رؤيا زكريا لمنارة ذات سبعة مصابيح وسبع قنوات لكل مصباح. والسبعة المضاعفة ترمز إلى السنوات الأربع عشرة.

Zechariah 4:2 זכריה ד:ב'

ויאמר אלי מה אתה ראה ואמר ראיתי והנה מנורת זהב בלה וגלה עלי ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לירות אשר עלי ראשה:

And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ملاحظة كيهوت

זכריה ד, ב. ביאור הפסוק ראה לקו"ת בהעלותך לה, ג ואילך.

64 כמ"ש לקמן ע"פ כי עמד מקור חיים

هناك (34c-d) تكون المنارة جماعة إسرائيل، ومصابيحها السبعة هي الصفات العليا السبع، من حب وخشية وسواهما، التي تشرق من الأعلى على كل نفس يهودية؛ أما «الأنابيب السبعة والسبعة» فهي إيصالات النور إلى هذه الصفات من مستويات أعلى فأعلى من النور المحيط بجميع العوالم (סובב כל עולמין, sovev kol almin). ويتكرر ذلك في كل مرة على هيئة سباعية.

ملاحظة كيهوت

לד, ד.

65 כי עמד מקור חיים

«فإن عندك ينبوع الحياة»، وهي آية في مقالة لاحقة في תורה אור תشرح السبعة المضاعفة.

Psalms 36:10 תהילים ל"ו:י'

כי עמד מקור חיים באורך נראה יאור:

For with Thee is the fountain of life; In Thy light do we see light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 ע"פ והתהלכתי בתוכם

الخطاب عن «وسأسير بينكم»، الذي يشرح الطريقين في خدمة ה'.

ملاحظة كيهوت

סה"מ תקס"ט ע' קלא. הנחות הר"פ ע' קנו. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרמ.

67 והתהלכתי בתוכם

وعد ה' بأن يسير بين بني إسرائيل. ويشير الأثر ربّه إلى مقالته في هذا الموضوع لبيان الطريقين في خدمة ה'.

Leviticus 26:12 ויקרא כ"ו:י"ב

והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים ואמם תהיו לי לעם:

حول هذه الطبعة

.the notes, our explanations, the English translation, This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) عبر سفاريا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Daf Shevui (CCo); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

الترجمة العربية والشروح: أُعدت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro:batch)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرّس مآماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas) likuteitorah.com/about/the-chassidishe- (Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: /parsha

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

من 4 /likuteitorah.com/ar/torah-ohr/vayeitzei/

إهداء تكريماً لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

والد الريبي، ריב ליפני יתסחא